

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE
UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV I
PROBACIJU
Centar za izobrazbu

PRIRUČNIK ZA POLAZNIKE IZOBRAZBE NOVIH ZAPOSLENIKA

„Specifičnosti rada u zatvorskom i probacijskom
sustavu te unapređenje suradnje“

Kaznionice

svibanj, 2022. godine

Sadržaj

UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU.....	3
TIJELA ZATVORSKOG SUSTAVA.....	5
PROBACIJSKA SLUŽBA.....	8
UNUTARNJI USTROJ I KOORDINACIJA KAZNENIH TIJELA I PROBACIJE.....	10
OSOBE LIŠENE SLOBODE.....	13
SPECIFIČNOSTI RADA U ZATVORSKOM SUSTAVU.....	17
DRŽAVNI SLUŽBENICI I NAMJEŠTENICI.....	20
KADROVSKA POLITIKA UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU.....	24
DODATAK ZA PROBACIJSKE SLUŽBENIKE.....	28
PREGLED ZAKONSKOG OKVIRA ZA IZVRŠAVANJE PROBACIJSKIH POSLOVA.....	28
POJEDINAČNI PROGRAM POSTUPANJA.....	31
SUSTAV PROCJENE POČINITELJA.....	31
PROBACIJSKI POSLOVI.....	31
PROBACIJSKI POSLOVI TIJEKOM I NAKON IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA I UVJETNOG OTPUSTA.....	33
FUNKCIONIRANJE PROBACIJSKOG UREDA.....	35
POSLOVI PROBACIJSKOG SLUŽBENIKA.....	37
STATISTIKA.....	38
OSOBE UKLJUČENE U PROBACIJU.....	41
HODOGRAM ZA UVOĐENJE SLUŽBENIKA/NAMJEŠTENIKA U POSAO – ZATVORSKI SUSTAV.....	43
HODOGRAM ZA UVOĐENJE SLUŽBENIKA U POSAO – PROBACIJSKI SUSTAV.....	45

TIJELA DRŽAVNE UPRAVE

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE

Uprava za zatvorski sustav i probaciju

UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU

ODJEL ZA PSIHOLŠKU POTPORU SLUŽBENICIMA ZATVORSKOG SUSTAVA I PROBACIJE	SREDIŠNJI URED ZA ZATVORSKI SUSTAV Služba za unutarnju kontrolu Sektor za financije, gospodarske aktivnosti i rad zatvorenika Sektor za upravne poslove zatvorskog sustava Sektor tretmana Sektor osiguranja	PROBACIJSKI UREDI Probacijski ured Bjelovar Probacijski ured Dubrovnik Probacijski ured Gospić Probacijski ured Osijek Probacijski ured Požege Probacijski ured Pula Probacijski ured Rijeka Probacijski ured Sisak Probacijski ured Split Probacijski ured Varaždin Probacijski ured Vukovar Probacijski ured Zadar Probacijski ured Zagreb Probacijski ured Zagreb II	KAZNIONICE Kaznionica u Glini Kaznionica u Lepoglavi Kaznionica u Lipovici – Popovači Kaznionica u Požezi Kaznionica u Turopolju Kaznionica u Valturi Zatvorska bolnica u Zagrebu	ZATVORI Zatvor u Bjelovaru Zatvor u Dubrovniku Zatvor u Gospiću Zatvor u Karlovcu Zatvor u Osijeku Zatvor u Požezi Zatvor u Puli – Pola Zatvor u Rijeci Zatvor u Sisku Zatvor u Splitu Zatvor u Šibeniku Zatvor u Varaždinu Zatvor u Zadru Zatvor u Zagrebu
	SREDIŠNJI URED ZA PROBACIJU Sektor za probaciju		ODGOJNI ZAVODI Odgojni zavod u Požezi Odgojni zavod u Turopolju	CENTRI Centar za dijagnostiku u Zagrebu Centar za izobrazbu

UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU

Svrha izvršavanja kazne zatvora je osposobljavanje zatvorenika za život u skladu sa zakonom i društvenim pravilima uz poštovanje dostojanstva osobe i čovječno postupanje prema osobi koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora.

Probacijski poslovi se obavljaju s ciljem zaštite društvene zajednice od počinitelja kaznenog djela, njegove resocijalizacije i reintegracije u zajednicu utjecajem na rizične čimbenike koji su povezani s činjenjem kaznenih djela.

Na internetskoj stranici pravosudje.gov.hr mogu se pronaći sve informacije o radu Ministarstva pravosuđa i uprave.

Uprava za zatvorski sustav i probaciju obavlja poslove:

- ✓ **upravnih i stručnih poslova** u vezi s izvršavanjem kazne zatvora izrečene u kaznenom, prekršajnom i drugom sudskom postupku, kazne maloljetničkog zatvora, novčane kazne zamijenjene kaznom zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku, istražnog zatvora, odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod;
- ✓ **nadzora nad zakonitosti i pravilnosti rada i postupanja ustrojstvenih jedinica:** kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda, Centra za dijagnostiku u Zagrebu (kaznena tijela) i Centra za izobrazbu;
- ✓ **stručne izobrazbe službenika zatvorskog sustava** u obavljanju poslova izvršavanja kaznenopravnih sankcija i mjera iz djelokruga Uprave.
- ✓ **upravnih i stručnih probacijskih poslova** kod odlučivanja o kaznenom progonu, izbora vrste kaznenopravnih sankcija i izvršavanja kaznenopravnih sankcija izrečenih počinitelju kaznenog djela koje se izvršavaju na slobodi;
- ✓ **stručne izobrazbe probacijskih službenika,**
- ✓ **nadzora** pravilnog, pravodobnog i zakonitog rada probacijskih ureda;
- ✓ **suradnje** s drugim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Ministarstva, tijelima državne uprave, institucijama, međunarodnim udruženjima u svezi obavljanja poslova iz svojega djelokruga;
- ✓ **vođenja** potrebne evidencije;
- ✓ i druge poslove u okviru svoga djelokruga.

Za brigu o psihološkoj potpori službenika zatvorskog sustava i probacije zadužen je Odjel za psihološku potporu službenicima zatvorskog sustava i probacije koji djeluje u Upravi za zatvorski sustav i probaciju.

TIJELA ZATVORSKOG SUSTAVA

Kazna zatvora izvršava se u **Centru za dijagnostiku u Zagrebu, kaznionicama i zatvorima** koji su posebne ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav i probaciju. Oboljeli zatvorenici liječe se u pravilu u **Zatvorskoj bolnici u Zagrebu**, u kojoj se izvršava i sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja kad je izrečena uz kaznu zatvora.

U KAZNIONICAMA kaznu izdržavaju osuđeni punoljetni i mlađi punoljetni muškarci i osuđene punoljetne i mlađe punoljetne žene. Za razliku od zatvora, prema stupnju sigurnosti i ograničenju slobode kretanja zatvorenika kaznionice mogu biti kako *zatvorene* tako i *poluotvorene ili otvorene*. Zatvorene kaznionice su Kaznionica u Lepoglavi i Kaznionica u Glini. Poluotvorene kaznionice su Kaznionica u Turopolju i Kaznionica u Lipovici- Popovači. Otvorena kaznionica je kaznionica u Valturi. Kaznionica u Požegi ima zatvorene, poluotvorene i otvorene odjele. Kaznionice i zatvori, bez obzira na stupanj sigurnosti i ograničenje slobode kretanja zatvorenika, u svom sastavu mogu imati zatvorene, poluotvorene i otvorene odjele kao npr. Kaznionica u Lepoglavi.

U KAZNIONICE se ne smještaju istražni zatvorenici, kažnjenici niti osobe kojima je u prekršajnom postupku određeno zadržavanje.

Kazna maloljetničkog zatvora izriče se temeljem Zakona o sudovima za mladež, a izdržava se u posebnim odjelima kaznionica u Turopolju i Valturi (u zatvorenim, poluotvorenim i otvorenim uvjetima).

ZATVORSKA BOLNICA U ZAGREBU je kaznionica sa statusom zdravstvene ustanove. Pruža usluge laboratorija, specijalističkih pregleda, pretraga i liječenja, ergometrije, fizikalne terapije, pregleda internista, kirurga, psihijatra, fizijatra neurologa i radiologa. Na forenzičkom odjelu se smještaju zatvorenici sa sigurnosnom mjerom obveznog psihijatrijskog liječenja.

Za ostale usluge zatvorenici se šalju u vanjske zdravstvene ustanove o čemu odlučuju zatvorski liječnici. Zbog specifičnosti zatvorenika liječnici moraju biti dodatno educirani za rad s ovakvim pacijentima te posebno paziti na higijenu i samozaštitu od zaraznih bolesti, uvijek imajući u vidu da je neophodno usuglasiti zdravstvene i kriterije osiguranja što ponekad nije lako.

CENTAR ZA DIJAGNOSTIKU U ZAGREBU je tijelo gdje kaznu počinju izdržavati zatvorenici i zatvorenice čija kazna ili ostatak kazne je veći od 6 mjeseci, maloljetnici na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora, oni koji imaju sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja ili je njihova kazna preuzeta na izvršavanje sukladno međunarodnom ugovoru ili posebnom zakonu. Ovdje se

obavljaju poslovi medicinske, socijalne, psihološke, socijalno-pedagoške i kriminološke obrade zatvorenika, nakon čega se zatvorenici razvrstavaju i upućuju u druga kaznena tijela. Ovdje se formira OSOBNIK ZATVORENIKA koji sadržava dokumente vezane za zatvorenika i njegovu kaznu, obavlja se fotografiranje i daktiloskopiranje, te interdisciplinarna obrada zatvorenika u svrhu procjene kriminogenih rizika i tretmanskih potreba, njihove klasifikacije, predlaganja orijentacijskog programa izvršavanja kazne zatvora i kaznenog tijela u kojem će zatvorenik dalje izdržavati kaznu.

Zatvorenike koji se nalaze u Centru za dijagnostiku po kaznenim tijelima razvrstava i premješta Središnji ured za zatvorski sustav.

U ZATVORU se izdržavaju kazne izrečene u prekršajnom postupku i kazne zatvora izrečene u kaznenom postupku (u pravilu, u trajanju do 6 mjeseci).

Osim zatvorenika, u zatvore se smještaju istražni zatvorenici, kažnjenici i osobe kojima je u prekršajnom postupku određeno zadržavanje.

Zatvor se osniva za područje jednog ili više županijskih sudova. U odjelu zatvora može se izvršavati i kazna zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci.

Zatvori

Zatvor u Bjelovaru

Zatvor u Dubrovniku

Zatvor u Gospiću

Zatvor u Karlovcu

Zatvor u Osijeku

Zatvor u Puli - Pola

Zatvor u Rijeci

Zatvor u Sisku

Zatvor u Splitu

Zatvor u Varaždinu

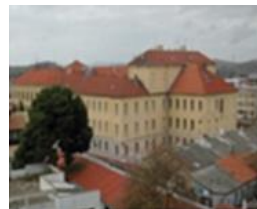

Zatvor u Zadru

Zatvor u Zagrebu

Zatvor u Šibeniku

Zatvor u Požezi

ODGOJNI ZAVODI Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod izrečena u kaznenom postupku izvršava se za maloljetnike i mlađe punoljetnike u Odgojnom zavodu u Turopolju, a za maloljetnice u Odgojnom zavodu u Požezi.

SVRHA ODGOJNIH MJERA je da se, pružanjem zaštite, brige, pomoći i nadzora te osiguranjem opće i stručne naobrazbe maloljetnog počinitelja kaznenog djela utječe na njegov odgoj, razvijanje njegove cjelokupne ličnosti i jačanje njegove osobne odgovornosti radi suzdržavanja od ponovnog činjenja kaznenih djela. Osim obveznog osnovnoškolskog obrazovanja, u odgojnim zavodima postoji mogućnost opismenjavanja, srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja za jednostavnija zanimanja.

PROBACIJSKA SLUŽBA

Probacijska je služba u Upravi za zatvorski sustav i probaciju ustrojena kao Središnji ured za probaciju koji se sastoji s od Sektora za probacijusmještenog u zgradi Ministarstva pravosuđa i uprave u Zagrebu i 14 probacijskih ureda. Probacijski se poslovi obavljaju u svrhu socijalne integracije počinitelja kaznenih djela i prevencije ponovnog počinjenja kaznenog djela. Za osobe uključene u probaciju izrađuje se pojedinačni program postupanja, nakon procjene kriminogenih rizika i kriminogenih potreba.

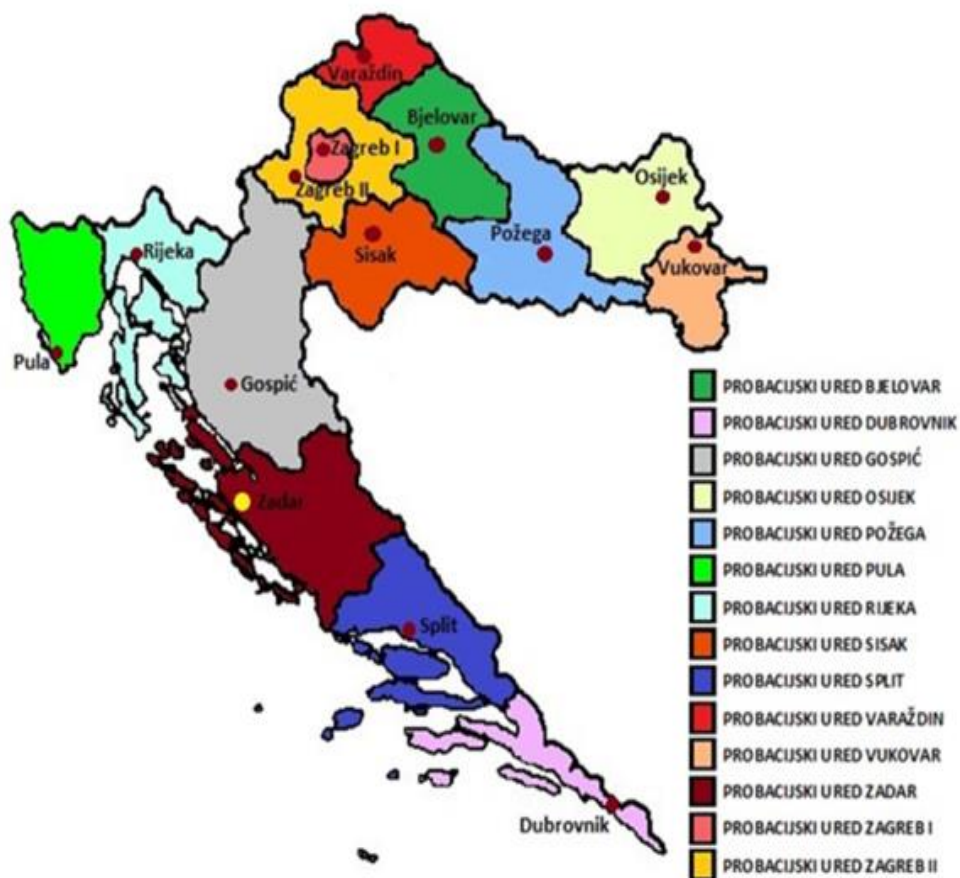
PROBACIJSKI URED	PODRUČJA NADLEŽNOSTI
PROBACIJSKI URED BJELOVAR	Bjelovarsko-bilogorska i Koprivničko-križevačka županija
PROBACIJSKI URED DUBROVNIK	Dubrovačko-neretvanska županija
PROBACIJSKI URED GOSPIĆ	Ličko-senjska i Karlovačka županija
PROBACIJSKI URED OSIJEK	Osječko baranjska županija
PROBACIJSKI URED POŽEGA	Požeško-slavonska, Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska županija
PROBACIJSKI URED PULA	Istarska županija
PROBACIJSKI URED RIJEKA	Primorsko-goranska županija
PROBACIJSKI URED SISAK	Sisačko-moslavačka županija
PROBACIJSKI URED SPLIT	Splitsko-dalmatinska županija
PROBACIJSKI URED VARAŽDIN	Varaždinska i Međimurska županija
PROBACIJSKI URED VUKOVAR	Vukovarsko-srijemska županija
PROBACIJSKI URED ZADAR	Zadarska i Šibensko-kninska županija
PROBACIJSKI URED ZAGREB I	Grad Zagreb
PROBACIJSKI URED ZAGREB II	Zagrebačka i Krapinsko-zagorska županija

Probacijska služba radi isključivo s punoljetnim počiniteljima kaznenih djela. Probacijski poslovi se obavljaju pri odlučivanju o kaznenom progonu, izboru vrste kazni i izvršavanju kazni izrečenih počinitelju kaznenog djela a mogu se izvršavati samo temeljem naloga nadležnog tijela (državno odvjetništvo, sud, sudac izvršenja, kaznionica odnosno zatvor). Probacijski uredi dostavljaju izvješća nadležnim tijelima u različitim fazama odlučivanja o postupanju s počiniteljem kaznenog djela.

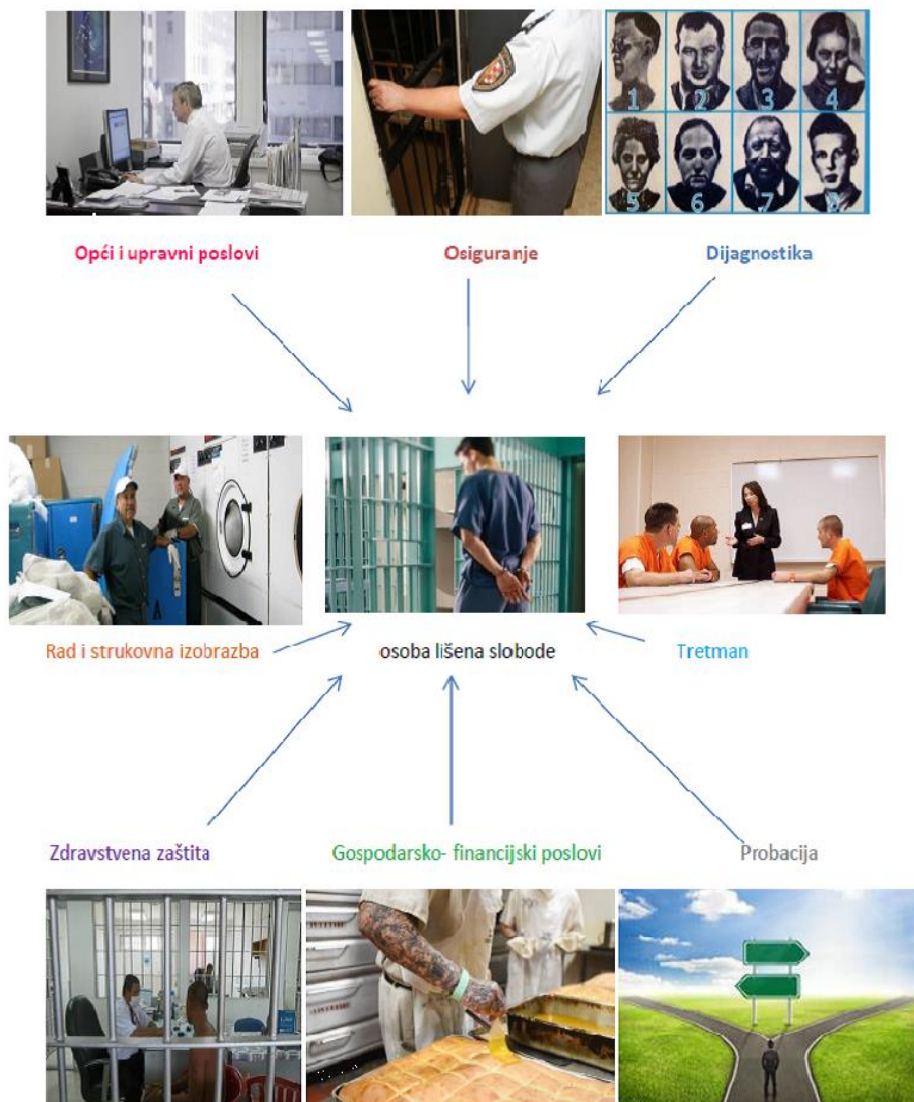
Probacijski uredi izvršavaju različite mjere i sankcije u zajednici, te neposredno rade s počiniteljima kaznenih djela u okviru uvjetne osude, djelomično uvjetovane osude i uvjetnog otpusta, naročito u pogledu posebnih obveza odnosno sigurnosnih mjera čije izvršavanje nadzire probacijska služba (liječenje ovisnosti, psihijatrijski tretman, javljanje u probacijski ured itd.). Probacijski uredi ujedno rade i s počiniteljima kaznenih djela vezano uz izvršavanje obveza koje je odredio državni odvjetnik, te prate izvršavanje kazne rada za opće dobro.

Probacijski uredi

Probacijski službenici obavljaju poslove neposrednog stručnog rada u probacijskom uredu kao i na adresi osoba uključenih u probaciju. Vezano za izvršavanje kazne zatvora izrađuju izvješća o konkretnim okolnostima u zajednici kod odlučivanja o korištenju pogodnosti izlaska zatvorenika, o prekidu kazne i o uvjetnom otpustu. Kada je to potrebno probacijski službenici dolaze u kaznena tijela razgovarati s osobama lišenim slobode. Probacijska služba obvezna je u svojem radu s počiniteljima kaznenih djela paziti na sigurnost ranijih i potencijalnih žrtava, kao i općenito na sigurnost zajednice.

UNUTARNJI USTROJ I KOORDINACIJA KAZNENIH TIJELA I PROBACIJE

U kaznionicama i zatvorima, ovisno o veličini i o sadržaju poslova kaznenog tijela ustrojeni su; odjeli osiguranja, odjeli tretmana, odjeli upravnih poslova, odjeli zdravstvene zaštite zatvorenika, rada i strukovne izobrazbe zatvorenika i finansijsko-knjigovodstvenih poslova.

Unutar odgojnih zavoda djeluju Odjel tretmana i obrazovanja maloljetnika, Odjel za rad i strukovnu izobrazbu maloljetnika i Odjel osiguranja. Naglasak u radu s maloljetnicima je na njihovoj rehabilitaciji i stručnom osposobljavanju.

U Zatvorskoj bolnici u Zagrebu postoje : Odjel zdravstvene zaštite zatvorenika i Odjel forenzične psihijatrije.

Svi odjeli nužno međusobno surađuju i razmjenjuju potrebne podatke i informacije kako bi se omogućilo uspješno funkcioniranje kaznenog tijela.

UPRAVLJANJE KAZNENIM TIJELOM

Kaznionicom, zatvorom, odgojnim zavodom i Centrom upravlja upravitelj. Upravitelj ima ovlasti čelnika tijela državne uprave i može imati jednog ili više pomoćnika.

Čelnici ustrojbenih jedinica kaznenih tijela, čine savjetodavno vijeće upravitelja, koje najmanje jedan put mjesečno, razmatra, preispituje i predlaže plan provedbe zadaća iz nadležnosti kaznenog tijela.

OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE

Ovlaštene službene osobe su ravnatelj nadležan za zatvorski sustav, državni službenici Središnjeg ureda koji obavljaju stručni nadzor nad radom kaznionica, zatvora odnosno centara te državni službenici kaznionice, zatvora odnosno Centra za dijagnostiku u Zagrebu koji rade u posebnim uvjetima, odnosno oni državni službenici koji imaju posebne dužnosti ili ovlasti. Ove ovlaštene službene osobe imaju službenu iskaznicu, a ravnatelj nadležan za zatvorski sustav, ovlaštene službene osobe Središnjeg ureda koje obavljaju poslove nadzora i službenici pravosudne policije kaznionice, zatvora odnosno centra imaju službenu iskaznicu i značku.

Poslovi Odjela upravnih poslova

- obavlja upravno-pravne i stručne poslove,
- poslove upravljanja ljudskim potencijalima,
- poslove osiguravanja uvjeta smještaja, opreme i pravne pomoći zatvorenicima i maloljetnicima,
- poslove vođenja evidencija
- te ostale poslove koji omogućuju upravljanje i rad kaznionice (zatvora).

Poslovi Odjela osiguranja- pravosudne policije

1. dežurstvo (praćenje i nadziranje poslova osiguranja prema dnevnom rasporedu poslova i koordinaciju unutarnjeg i vanjskog osiguranja, a u odnosu na službenike pravosudne policije i pridržavanja posebnih obveza i zabrana)
2. vanjsko osiguranje – (nadzor i zaštitu zatvorenika, kaznionica i zatvora te njihove imovine)
3. unutarnje osiguranje (nadzor nad zatvorenicima, održavanje unutarnjeg reda i stege među zatvorenicima, zaštitu državnih službenika i namještenika, posjetitelja i imovine)
4. pretraga (pretraga osoba (zatvorenika, državnih službenika i namještenika i posjetitelja), stvari, prostorija, prostora kaznionice ili zatvora, te vozila koja ulaze ili izlaze iz kaznionice ili zatvora)
5. sprovođenje (odvođenje ili dovođenje zatvorenika iz, odnosno u kazneno tijelo)

Poslovi Odjela za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika

- poslovi organiziranja, provedbe i praćenja rada zatvorenika,
- poslovi strukovne izobrazbe zatvorenika,
- osposobljavanja za obavljanje poslova i korištenje sredstava zaštite na radu,
- organiziranja i provedbe prodaje viška proizvoda koji nisu namijenjeni za potrebe zatvorskog sustava,
- vođenje evidencija te obavlja i druge stručne poslove

Poslovi Odjela zdravstvene zaštite zatvorenika

- zdravstvena zaštita i liječenje zatvorenika, kažnjnika, te zatvorenika i maloljetnika kojima je određen istražni zatvor,
- provedba preventivno- higijenskih mjera u prostorijama za smještaj zatvorenika, kažnjnika, istražnih zatvorenika i maloljetnika, kuhinji i pomoćnim prostorijama kuhinje,
- sudjeluje u sastavljanju jelovnika,
- sudjeluje u provedbi pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora,
- radi na usuglašavanju zdravstvenih i kriterija osiguranja
- izdaje liječničke svjedodžbe na zahtjev sudova, odvjetnika i kaznenih tijela
- vodi evidencije o zatvorenicima, kažnjnicima te zatvorenicima i maloljetnicima kojima je određen istražni zatvor, te obavlja i druge poslove iz svoga djelokruga.

Poslovi Odjela tretmana

- formiranje osobnika kao temelja za svako dalje postupanje
- procjena kriminogenih rizika i tretmanskih potreba zatvorenika, planiranje tretmana usklađenog s kriminogenim rizicima i potrebama
- provođenje i praćenje uspješnosti tretmana kroz predlaganje, provedbu i praćenje pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora,
- planiranje, provođenje i praćenje učinaka psihosocijalnih i socijalnopedagoških intervencija i posebnih programa tretmana (KLO, PORTOS, KLA, TALK, ART, NAS, PRIKIP, PTSP, JUS- TSV, Zatvorenik kao roditelj i Vozač- čimbenik sigurnosti u prometu)
- izvršavanje sigurnosnih mjera izrečenih uz kaznu zatvora, planiranje, organiziranje, sudjelovanje u provođenju i praćenje učinaka općih programa tretmana kojima se razvijaju znanja, vještine i navike koje podržavaju proces rehabilitacije i socijalne reintegracije kao što su rad i radno-okupacijske aktivnosti, izobrazba i aktivnosti slobodnog vremena,
- izrada stručnog mišljenja u vezi s tijekom izvršavanja kazne zatvora i sigurnosne mjere izrečene uz kaznu zatvora,
- sudjelovanje u radu stručnog tima kaznionice tj. zatvora,
- sudjelovanje u radu timova tretmanskih skupina zatvorenika,
- izrada programa prihvata poslije otpusta zatvorenika,
- vođenje matice i drugih propisanih evidencija, očitovanja Pravobraniteljima, sudovima i ostalim institucijama
- suradnja s organizacijama civilnog društva- udrugama u provedbi projekata / programa udruga usmjerenih pružanju potporu PPIKZ
- podrška u očuvanju obiteljskih veza a posebno onih s djecom
- unapređenje organizacije zdravstvene zaštite osoba lišenih Slobode u kaznenim tijelima u kojima nije posebno ustrojen odjel zdravstvene zaštite zatvorenika

Poslovi Centra za dijagnostiku u Zagrebu

- cjelovita, interdisciplinarna, timska dijagnostika sadašnjeg stanja zatvorenika
- utvrđivanje osobina i uvjeta koji su u neposrednoj ili posrednoj vezi s kaznenim djelom ili kriminalnim ponašanjem općenito
- predlaganje sadržaja, postupaka i uvjeta čija primjena može pomoći zatvoreniku da na slobodi lakše živi u skladu sa zakonom
- predlaganje pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora za svakog zatvorenika i konkretne kaznionice/zatvora u kojoj zatvorenik treba nastaviti izdržavati kaznu
- reopservacija

Poslovi Odjela financija i knjigovodstva

- financijsko-planski poslovi,
- poslovi knjigovodstva,
- poslovi materijalnog poslovanja i nabave,
- kantina, polog,
- obračuna i isplata naknada za rad zatvorenicima i maloljetnicima,
- procjena i prodaja predmeta nastalih radom zatvorenika,
- poslovi informatike,
- osposobljavanje za obavljanje poslova i korištenje sredstava zaštite na radu zatvorenika i maloljetnika,
- priprema i podjela hrane zatvorenicima, organiziranje, provođenje i nadzor strukovne izobrazbe i rada zatvorenika iz djelokruga te strukovna izobrazba i rad zatvorenika iz djelokruga.

Poslovi probacije

- tijekom i nakon izvršavanja kazne zatvora i uvjetnog otpusta obavlja upravne i stručne poslove prilikom odlučivanja o uvjetnom otpustu, prekidu izvršavanja kazne zatvora i korištenju pogodnosti izlaska iz kaznionice/zatvora te kod nadzora uvjetnog otpusta, prekida, pogodnosti i po punom izvršenju kazne zatvora.
- nadziru izvršavanje obveza prema rješenju državnog odvjetnika
- pribavljaju suglasnost, organiziraju i nadziru izvršavanje rada za opće dobro i rada za opće dobro sa zaštitnim nadzorom i/ili sigurnosnim mjerama,
- obavlja nadzor nad osobama kojima je izrečena uvjetna ili djelomična uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i/ili posebnim obvezama i/ili sigurnosnim mjerama iz nadležnosti probacije
- nadziru uvjetno otpuštene osuđenike
- izrađuju izvješća za sud, državno odvjetništvo, suca izvršenja i zatvor/kaznionicu
- obavljaju terenski rad u svrhu izvršavanja probacijskih poslova
- neposredno rade s osobama uključenima u probaciju, odlaze u njihov dom i kontaktiraju članove obitelji
- suraduju s tijelima lokalne zajednice, državnim tijelima, institucijama i organizacijama civilnog društva s ciljem izvršavanja probacijskih poslova
- obavljaju poslove procjene kriminogenih rizika i tretmanskih potreba počinitelja kaznenih djela uključenih u probaciju
- izrađuju pojedinačne programe postupanja za osobe uključene u probaciju,
- po potrebi odlaze u zatvor, odnosno kaznionicu radi izvršavanja probacijskih poslova,
- vode evidenciju osoba uključenih u probaciju u probacijskom informacijskom sustavu kao i druge poslove iz svoga djelokruga.

OSOBE LIŠENE SLOBODE

Osobe lišene slobode mogu biti:

- **zatvorenici i zatvorenice** (osobe kojima je izrečena kazna zatvora zbog kaznenog djela a nalaze se na izdržavanju kazne)
- **istražni zatvorenici i zatvorenice** (osobe kojima je tijekom kaznenog postupka koji provodi nadležni sud određen istražni zatvor)
- **kažnjenici** (osobe kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora ili im je novčana kazna koju nisu platili zamijenjena kaznom zatvora u određenom trajanju. Dok se nalaze na izdržavanju kazne zatvora moraju biti smješteni odvojeno od pravomoćno osuđenih osoba, odnosno zatvorenika i od istražnih zatvorenika).
- **osobe kojima je u prekršajnom postupku određeno zadržavanje maloljetnici i maloljetnice** (osobe na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, osobe na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora – do 23 godine)

PRAVA OSOBA LIŠENIH SLOBODE

Konvencijom o ljudskim pravima i Ustavom RH se jamči:

- Pravo na život
- Nepovredivost slobode i osobnosti- sloboda se ne smije ograničiti osim ako je to određeno zakonom i o tome odlučuje sud
- Zabrana bilo kakvog oblika zlostavljanja ili podvrgavanja, bez svoje privole, liječničkim ili znanstvenim pokusima, kao i zabrana prisilnog i obveznog rada
- Nitko ne može biti uhićen ili pritvoren bez pisanoga, sudbenog i na zakonu utemeljenog naloga. Svaka osoba ima pravo na žalbu sudu.

- Sa svakim se uhićenikom i osuđenikom mora postupati čovječno i poštivati njegovo dostojanstvo. Nezakonito lišenje slobode ili osuda povlači za sobom odštetu i javnu ispriku.
- Presumpcija nevinosti - Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.
- Svakom se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.
- Sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja zajamčena je i nepovrediva.
- Svakom se jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka.
- Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.
- Jamči se sloboda savjesti i vjeroispovijedi i slobodno javno očitovanje vjere ili drugog uvjerenja.
- Biračko pravo
- Svatko ima pravo slati predstavke i pritužbe, davati prijedloge državnim i drugim javnim tijelima i dobiti na njih odgovor.

Svaki zatvorenik ima, pod uvjetima predviđenim ZIKZ-om pravo na:

- Smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima. Propisano je najmanje 4m² i 10 m³ po osobi, stalan pristup tekućoj pitkoj vodi i sanitarnom čvoru.
- Zaštitu osobnosti i osiguravanje tajnosti osobnih podataka. Ti podaci su službena i profesionalna tajna.
- Redovite obroke hrane i vode u skladu sa zdravstvenim standardima. To u praksi znači najmanje tri obroka dnevno prehrabene vrijednosti ukupno najmanje 3000 kcal. Unutar istog tjedna se ne smije dva dana uzastopce posluživati ista vrsta obroka.
- Rad. Sukladno zdravstvenom stanju, pisano izraženoj želji zatvorenika da radi i raspoloživim poslovima u zatvoru ili kaznionici. Za obavljeni rad zatvorenici primaju novčanu naknadu. Jedini rad za koji zatvorenici ne primaju novčanu naknadu je propisno održavanje i čišćenje svih prostorija i drugih prostora kaznionice, odnosno zatvora u trajanju do dva sata na dan.
- Izobrazbu. Sukladno mogućnostima kaznionice, odnosno zatvora omogućava se opismenjavanje, osnovno školovanje i druge vrste izobrazbe.
- Stručnu pravnu pomoć i pravno sredstvo za zaštitu svojih prava propisanih ovim Zakonom,
- Zdravstvenu zaštitu i zaštitu majčinstva,
- Dodir s vanjskim svijetom. Dodiri s vanjskim svijetom uključuju posjete članova obitelji, dopisivanje, telefonske razgovore, primanje paketa, primanje novca i vrijednosnica.
- Boravak na otvorenom prostoru kaznionice, odnosno zatvora najmanje dva sata dnevno,
- Dopisivanje i razgovor sa svojim odvjetnikom,
- Vjeroispovijedanje i razgovor s ovlaštenim vjerskim predstavnikom,
- Vjenčanje u kaznionici, odnosno zatvoru,
- Glasovanje na općim izborima i druga prava predviđena ZIKZ-om.

Izrazito je važno razlikovati prava zatvorenika od pogodnosti koje zatvorenik može ostvariti u kaznenom tijelu!

KAZNENO DJELO

Kazneno djelo je vrsta ponašanja čovjeka kojima se povrjeđuje Kazneni zakon.

KAZNENOPRAVNE SANKCIJE

Vrste sankcija koje se mogu primijeniti prema počinitelju kaznenog djela u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu jesu: kazne (i supstituti njihovog izricanja ili izvršenja - rad za opće dobro i uvjetna osuda), sigurnosne mjere i odgojne mjere.

Vrste kaznenopravnih sankcija:

KAZNE

Svrha kažnjavanja je zaštita društva od počinitelja kaznenih djela kao društveno opasnog ponašanja i odvracanje drugih od činjenja kaznenih djela (generalna prevencija) i utjecaj na počinitelja da ne ponavlja kaznena djela (specijalna prevencija).

Vrste kazni:

- **Novčana kazna** propisuje se i izriče u dnevnom iznosima osobe prema kojoj se primjenjuje.
- **Kazna zatvora** predstavlja kaznu lišenja slobode. Opći minimum kazne zatvora je 3 mjeseca, a opći maksimum 20 godina. Međutim, kod zamjeni novčane kazne zatvorskom kaznom, tj. **supletornog zatvora** njegova duljina može biti i kraća od tri mjeseca. Kazne zatvora u trajanju do šest mjeseci predstavljaju **kratkotrajne kazne zatvora**. Kazna zatvora do jedne godine može se izvršavati u domu.
- **Kazna maloljetničkog zatvora** je posebno oduzimanje slobode, pod posebnim uvjetima određenim Zakonom o sudovima za mladež, a može se izreći starijim maloljetnicima.
- Kao poseban modalitet lišavanja slobode za najteže i najpogibelnije oblike kaznenih djela postoji **kazne dugotrajnog zatvora**. Donja granica kazne dugotrajnog zatvora je 21 godina, a opći maksimum 40 godina. Samo u iznimnim slučajevima, može izreći u trajanju 50 godina.

SUPSTITUTI ZATVORSKIH KAZNI

- **Rad za opće dobro** sud može izreći kao zamjenu za kaznu zatvora ili kao zamjenu za novčanu kaznu, na način da se kazna zatvora od jedne godine ili novčana kazna do 360 dnevnih iznosa mijenja radom za opće dobro. Rad za opće dobro može biti izrečen u kombinaciji sa zaštitnim nadzorom i/ili sigurnosnim mjerama.
- **Uvjetna osuda** određuje da se kazna na koju je počinitelj osuđen neće izvršiti ako počinitelj u vremenu provjeravanja ne počini novo kazneno djelo i ispuni određene mu obveze. Uz uvjetnu osudu se mogu izreći posebne obveze, sigurnosne mjere i zaštitni nadzor. Opoziv uvjetne osude obvezatan je ako uvjetno osuđena osoba u vrijeme provjeravanja počini jedno ili više kaznenih djela za koje joj je izrečena kazna zatvora u trajanju duljem od jedne godine.
- **Djelomično uvjetovana uvjetna osuda** omogućava sudu da unaprijed odredi koliki dio kazne će se izvršiti u okviru zatvorskog sustava, a koliki dio na uvjetovanoj slobodi. Uvjetovani dio kazne nadzire probacijska služba, ako je izrečen zaštitni nadzor i/ ili su izrečene sigurnosne mjere ili posebne obveze iz nadležnosti probacijske službe.

Uvjetni otpust je zakonom predviđena mogućnost otpuštanja na slobodu zatvorenika s izdržavanja kazne prije isteka kazne. O uvjetnom otpustu odlučuje sud. Osuđeniku kojeg se pušta na uvjetni otpust može se odrediti jedna ili više posebnih obveza i zaštitni nadzor.

SIGURNOSNE MJERE

Svrha sigurnosnih mjera je da se njihovom primjenom otklone uvjeti koji omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela. Sigurnosne mjere se u pravilu primjenjuju uz kaznu odnosno uz rad za opće dobro, uvjetnu osudu, ili odgojnu mjeru.

Vrste sigurnosnih mjera

• obvezno psihijatrijsko liječenje, • obvezno liječenje od ovisnosti, • obvezan psihosocijalni tretman, • zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, • zabrana upravljanja motornim vozilom,	• zabrana približavanja, • udaljenje iz zajedničkog kućanstva, • zabrana pristupa Internetu i • zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora.

POSEBNE OBVEZE

Probacijski službenici organiziraju i nadziru izvršavanje posebnih obveza iz Kaznenog zakona, a koje su izrečene uz uvjetnu osudu, djelomičnu uvjetnu osudu i uvjetni otpust. Posebne obveze mogu primjerice podrazumijevati da se osuđenik mora uključiti u psihijatrijsko liječenje, u tretman nasilničkog ponašanja, liječiti se od ovisnosti, redovito se javljati probacijskoj službi, da treba redovito plaćati uzdržavanje za djecu itd.

ODGOJNE MJERE

Odgojne mjere su posebna vrsta sankcija koje se primjenjuju prema mladeži, pa se tako prema mlađim maloljetnicima mogu primjenjivati samo odgojne mjere, dok se prema starijim maloljetnicima može uz odgojnu mjeru, primjenjivati i kazna maloljetničkog zatvora.

PREKRŠAJNO DJELO

Prekršaji su kažnjiva djela kojima se povrjeđuje javni poredak i/ili građanska disciplina. Mogu se osim zakonom propisivati i drugim propisima.

PREKŠAJNE SANKCIJE

- **Kazna zatvora**
- **Mjere upozorenja: opomena i uvjetna osuda**

ZADRŽAVANJE

Ako je protiv određene osobe podnesen optužni prijedlog za prekršaj propisan zakonom, sud može sam ili na prijedlog tužitelja, odrediti zadržavanje. Zadržavanje može trajati dok za to postoje razlozi zbog kojih je određeno ali ne dulje od petnaest dana, a protiv maloljetnika zadržavanje može trajati 24 sata.

POJEDINAČNI PROGRAM IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA- PPIKZ

Kazna zatvora se izvršava prema pojedinačnom programu izvršavanja kazne zatvora koji se izrađuje za svakog zatvorenika uvažavajući njegove kriminogene rizike i tretmanske potrebe. Ovim programom utvrđuje se smještaj na odjel, rad, korištenje slobodnog vremena, posebni postupci (obvezno liječenje od ovisnosti, socijalna, psihološka i psihijatrijska pomoć, skupni i pojedinačni rad), strukovno usavršavanje i izobrazba, dodir s vanjskim svijetom, pogodnosti, posebne mjere sigurnosti i program pripreme za otpust te pomoći nakon otpusta općenito.

Pojedinačni program za svakog zatvorenika sadrži:

- procjenu rizičnosti za vrijeme izvršavanja kazne zatvora o čemu ovisi upućivanje u kaznionice prema stupnju sigurnosti (zatvorena, poluotvorena, otvorena)
- radnu sposobnost, radne navike, vrstu posla i uvjete rada na koje se zatvorenika može rasporediti
- obrazovnu razinu i potrebu za obrazovanjem ili stručnim osposobljavanjem
- zdravstveno stanje, potreba za liječenjem
- uključivanje u posebne programe (za ovisnosti o drogama, alkoholu i kocki, oboljele od PTSP-a, počinitelje seksualnih delikata, počinitelje nasilnih kaznenih djela, za poboljšanje roditeljskih kompetencija, za razvoj socijalnih vještina, preventivni program za sigurnost u prometu), po odluci suda ili procjeni stručnog tima
- pogodnosti

- mjere opreza
- potrebu za specifičnim psihološkom, psihijatrijskom pomoći
- prijedlog posebnih oblika individualnog ili skupnog rada
- sadržaje i oblike korištenja slobodnog vremena (kulturne i sportske aktivnosti)
- kontakt s vanjskim svijetom (dopisivanje, telefoniranje, posjete obitelji i drugih osoba)
- program pripreme za otpust na slobodu i pomoć nakon otpusta

SPECIFIČNOSTI RADA U ZATVORSKOM SUSTAVU

PSIHOPATOLOGIJA ZATVORENIKA

Prema podacima Centra za dijagnostiku u pravilu 72% zatvorenika ima elemente ili potpuno udovoljava kriterijima za neki od poremećaja ličnosti (34% - elementi poremećaja ličnosti, 17% - antisocijalni poremećaj, 13,81% - mješoviti poremećaj, 2% - granični poremećaj, 0,5% - narcistični poremećaj, 0,2% - paranoidni poremećaj i 3,8% - neki drugi poremećaj). 34% zatvorenika pokazuje obilježja neurotskog poremećaja. Prema podacima iz 2021. godine 54% zatvorenika je već ranije osuđivano, od čega je 67% već izdržavalo zatvorsku kaznu.

Riječ je o izuzetno teškoj populaciji za rad, koja je vrlo često i nemotivirana za suradnju a pokušaji psihološke manipulacije su redovita pojava u radu s ovim osobama. Vrlo je važno biti upoznat sa strategijama manipulacije koju zatvorenici koriste i biti spreman odgovoriti na ovaj profesionalni izazov. Također u svakom trenutku se mora imati na umu sigurnosni aspekt koji mora biti u osnovi svakog postupanja službenika koji rade u zatvorskom sustavu.

SPECIFIČNOSTI KOMUNIKACIJE SA ZATVORENIKOM

Komunikacija sa zatvorenikom je specijalan oblik komunikacije zbog njezine strukture i postojećih ograničenja. Naime, službenik usmjerava i vodi razgovor te je uvijek u ulozi onoga koji traži informacije, a daje ih vrlo ograničeno i u onoj mjeri koliko je to potrebno. Taj komunikacijski obrazac ne znači da se na bilo koji način narušava ljudsko dostojanstvo zatvorenika i dovodi u pitanje pravednost (i zakonitost u postupanju) već da je riječ o svrhovitoj i usmjerenoj komunikaciji koja dovodi do željenih učinaka. Na taj način, postiže se jasnoća u pristupu rješavanja problema i pružanju pomoći zatvoreniku davanjem informacija vezanih uz njega i njegova postupanja i ponašanja.

U ovoj komunikaciji zatvorenika je potrebno oslovljavati sa „Vi“ (obveza propisana Kućnim redom, svi ju službenici i zatvorenici moraju poštovati), radi zadržavanja profesionalne distance te izgrađivati autoritet pozitivnim djelovanjem i utjecajem, zakonitim postupanjem i poznavanjem propisa. Nikako ne treba otkrivati vlastite osobne podatke (obiteljske prilike i ostalo), niti podatke vezane uz ostale službenike a iznošenje podataka vezanih uz sustav sigurnosti kaznenog tijela i o zatvorenicima predstavlja povredu službene dužnosti. Ne treba također komentirati odluke nadređenih službenika pred zatvorenicima a niti sudske presude. Oblici pisane komunikacije uređeni su propisima te postupcima i radnim procedurama kaznenog tijela.

Profesionalnu komunikaciju sa zatvorenikom važno je održavati i po otpustu zatvorenika i eventualnom susretu na slobodi.

UPRAVLJANJE SIGURNOSNIM RIZICIMA

sigurnosti.

Upravljanje sigurnosnim rizicima u kaznenim tijelima usmjereno je na preventivno djelovanje u otklanjanju svih faktora koji mogu dovesti do incidentnih situacija, ali istovremeno i poduzimanju odlučnih koraka u slučaju potrebe rješavanja takvih stanja. Planom osiguranja definiraju se potrebne radnje i postupci koji će se poduzeti u cilju otklanjanja opasnosti, sprječavanja nastanka mogućih šteta, zaštiti osoba i imovine te održivosti svih komponenta sustava

Najčešće su incidentne situacije povezane s trenutnim reakcijama zatvorenika na neki postupak iz okoline, međutim one mogu biti i plod pripreme, odnosno planiranog i promišljenog postupanja. Uređenim radnim procedurama i prosljeđivanjem bitnih informacija održava se koncept sigurnosti kojim se takve aktivnosti zatvorenika pravovremeno prepoznaju i u konačnici spriječe. Ovo je točka u koju su uključeni svi službenici kaznenog tijela, koji svojim postupcima, radom i pozitivnim utjecajem na zatvorenike, doprinose razvoju pozitivne psihosocijalne klime i dovode do ispunjenja glavne svrhe izvršavanja kazne zatvora.

Krajnja mjera za rješavanje incidentnih situacija je primjena sredstava prisile.

njihovoj pripremi za otpust.

Dinamička sigurnost:

Koncept i metoda rada u kojoj su službenici u svakodnevnoj međusobnoj komunikaciji i interakciji te komunikaciji i interakciji sa zatvorenicima, koja se temelji na visokoj profesionalnoj etici te u kojoj se zatvorenicima osigurava dovoljno smislenih aktivnosti kojima će se okupirati njihovo vrijeme.

Koncept dinamičke sigurnosti podrazumijeva veću odgovornost svih sudionika u procesu provođenja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, bolje razumijevanje zatvorenika, procjenjivanje njihovih rizika i potreba te osiguravanje reda i sigurnosti, čime se doprinosi rehabilitaciji zatvorenika i

SPECIFIČNOSTI PROFESIONALNE KOMUNIKACIJE

Komunikacija među službenicima raspoređenim na rad u svim ustrojbenim jedinicama Uprave za zatvorski sustav i probaciju mora biti profesionalna, svrhovita i dobronamjerna. Informacije koji se razmjenjuju i prenose putem uređenih radnih procedura moraju biti istinite, točne i pravovremene kako bi se ostvarili kvalitetni radni učinci. Etički kodeks državnih službenika određuje: „Međusobni odnosi državnih službenika, odnosno svi oblici komunikacije državnih službenika, temelje se na uzajamnom poštivanju, povjerenju, suradnji, pristojnosti, odgovornosti i strpljenju.“ Uz sve ovo izuzetno je važna iskrena primjena načela pravičnosti, dosljednosti i poštenja kao temelja za podršku i razvoj pozitivnih međuljudskih odnosa i poticajne radne atmosfere.

VAŽNOST VOĐENJA SLUŽBENIH EVIDENCIJA

Vođenje evidencija je od izuzetnog značaja. Omogućava sustavno i cjelokupno praćenje svih aktivnosti i događaja, osigurava jasnoću i preglednost svih poduzetih radnji i postupaka, te daje okvir za provjeru zakonitog postupanja i razgraničenja eventualne odgovornosti službenika. U smislu analitičke obrade prikupljenih podataka, otvara se prostor za kvalitetnije planiranje i upravljanje svim resursima, kao i jasnije uočavanje potrebe za eventualnim poduzimanjem određenih promjena usmjerenih na razvoj i unapređenje svih elemenata rada.

PSIHOLOŠKA POMOĆ SLUŽBENICIMA U ZATVORSKOM SUSTAVU

Posao u zatvorskom sustavu je stresan posao, slično kao što su to poslovi policije, vatrogasaca, pripadnika hitne medicinske pomoći i dr. Bez obzira je li riječ o poslovima pravosudne policije ili nekim drugim poslovima u odgojnom zavodu, zatvoru ili kaznionici možete biti izloženi situacijama koje kod Vas mogu izazvati vrlo intenzivne stresne reakcije. Ponekad incidentni događaji mogu imati i traumatski karakter ako se radi o izloženosti vrlo neugodnim događajima koje većina ljudi osobno procjenjuje vrlo ugrožavajućima za vlastiti život i zdravlje ili za život i zdravlje drugih osoba.

U radu sa zatvorenicima moguće su različite vrste incidentnih događaja koje možemo okarakterizirati kao visoko stresne situacije. To može biti napad na službenu osobu, samoozljeđivanje, pokušaj suicida i suicid, talačke situacije, pobune i slično. Treba naglasiti da su takvi događaji rijetkost, ali kada se dogode mogu izazvati visoku razinu stresa i potrebu za određenom vrstom psihološke pomoći.

Važno je naglasiti da u društvu općenito, pa tako i u zatvorskom sustavu postoje još uvijek određene predrasude prema traženju psihološke pomoći. Neinformiranost i needuicranost, strah od osude okoline, etiketiranje i negativno vrednovanje, najčešći su razlozi zašto određeni dio ljudi nevoljko traži psihološku pomoć kad im je ona potrebna. Važno je naglasiti da je traženje psihološke pomoći odraz odgovornosti prema vlastitom zdravlju, prema svojoj obitelji, prema kolegama na poslu i zatvorenicima s kojima radimo. Negiranje postojanja problema ili neadekvatni načini suočavanja sa stresom mogu dovesti do ozbiljnijih problema poput zlorabe sredstava ovisnosti, depresije, pojave PTSP-a ili pokušaja suicida. Prema tome, ako doživite situaciju koja je kod Vas izazvala vrlo intenzivne stresne reakcije, potražite psihološku pomoć i prevenirajte ozbiljnije psihičke teškoće.

Za brigu o psihološkoj potpori službenika zatvorskog sustava i probacije zadužen je Odjel za psihološku potporu službenicima zatvorskog sustava i probacije koji djeluje u Upravi za zatvorski sustav i probaciju.

KAKO PREPOZNATI STRES

Fizički simptomi stresa mogu se pojaviti u obliku glavobolje, želučanih problema (gastritis, čir), promijene u tlaku, teškoće disanja, bolova u leđima, ubrzanog rada srca, znojenja dlanova, ukočenog vrata i ramena. Njih ljudi lakše primijete nego druge znakove stresa. Upravo su ti tjelesni simptomi oni koji mogu zavarati pojedinca da pomisli da ima neku somatsku bolest.

Na emocionalnom planu ljudi u stanju visokog stresa postaju razdražljivi, čestih i burnih emocionalnih promjena pa se pojavljuje laka iritacija i netolerancija i zbog nebitnih, malih razloga, frustracija, gubljenje živaca i vikanje na druge osobe bez nekog osobitog razloga, sumnja u svoje mogućnosti, nervoza i iscrpljenost, nesanica, teškoće koncentracije i neusredotočenost na zadatke, prevelika zabrinutost oko nebitnih stvari, zamišljanje negativnih, zabrinjavajućih ili zastrašujućih scena.

KAKO SI POMOĆI?

Izbor onoga što pomaže uspješnijem nošenju s profesionalnim stresom je individualan te je stoga korisno upoznati vlastite jake i slabe točke, te što nam u borbi s stresom pomaže.

STRES I ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Stres sve više postaje prava socijalna bolest današnjice, toga se ne treba sramiti, već prihvatiti kao nešto najnormalnije, s čime se može uspješno nositi, a sve s ciljem bolje radnikove produktivnosti i naravno zdravlja.

Poslove u zatvorskom sustavu karakteriziraju specifični stresori i nije neuobičajeno da osoba koja radi na ovakvim poslovima reagira na iste, naročito na početku svoje karijere u ovom sustavu.

Reakcija na stresno okruženje koju zaposlenici zatvorskog sustava obično dožive na početku svog rada u zatvorskom sustavu se naziva **penalnom**

reakcijom. Očituje se kroz doživljaj tjeskobe, prostorne ograničenosti, nesigurnosti, otežane koncentracije, smetnji spavanja, lupanje srca te tremor. Ova reakcija je ograničenog trajanja i predstavlja normalnu reakciju na stresno okruženje. Češća je kod zatvorenika.

Kao normalna reakcija na stresni događaj javlja se **akutna reakcija na stres** a kao patološka reakcija **akutni stresni poremećaj**. Kao odložena reakcija na stresni događaj javlja se **prolongirana reakcija na stres - PTSP**.

DRŽAVNI SLUŽBENICI I NAMJEŠTENICI

Državni službenici su osobe koje u državnim tijelima kao redovito zanimanje obavljaju stručne poslove iz djelokruga tih tijela kao i osobe koje u državnim tijelima obavljaju informatičke, opće i administrativne, planske, materijalno-financijske, računovodstvene i slične poslove.

Namještenici su osobe koje u državnim tijelima rade na pomoćno-tehničkim i ostalim poslovima čije je obavljanje potrebno radi pravodobnog i kvalitetnog obavljanja poslova iz djelokruga državnih tijela.

Rad u zatvorskom sustavu jedan je od najzahtjevnijih poslova uopće!

NAČELA RADA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

Načelo zakonitosti i pravne sigurnosti

Državni službenici u obavljanju državne službe postupaju na temelju zakona i podzakonskih akata.

Načelo zabrane diskriminacije i povlašćivanja

Državni službenici u svojem postupanju ne smiju diskriminirati ili povlašćivati građane po osnovi razloga suprotnih Ustavom i zakonima utvrđenim pravima i slobodama.

Načelo hijerarhijske podređenosti

Ovlasti i odgovornosti u državnoj službi odgovaraju propisanom hijerarhijskom redu, prema kojem svakoj hijerarhijskoj razini pripada određeni stupanj ovlasti i odgovornosti.

Načelo odgovornosti za rezultate

Državni službenici dužni su ostvariti postavljene ciljeve i odgovaraju za svoje postupke i rezultate rada.

PRAVA I DUŽNOSTI DRŽAVNIH SLUŽBENIKA uređuju se Zakonom o državnim službenicima, podzakonskim aktima i Kolektivnim ugovorom.

PRAVA

- Pravo na rad u prikladnim uvjetima
- Pravo na plaću i druga materijalna prava
- Pravo na jednako postupanje i jednake mogućnosti napredovanja
- Pravo na zaštitu od neopravdanog premještanja ili udaljenja s radnog mjesta
- Pravo na kandidiranje na izborima
- Pravo na predstavku

DUŽNOSTI

- Obavljanje dužnosti i obveza postupanja u skladu sa zakonima
- Zabrana zlouporabe ovlasti
- Dužnost odbijanja ponuđenih darova
- Zabrana neopravdanog nagrađivanja drugih državnih službenika
- Dužnost pružanja informacija i obrazloženja o upravnim poslovima
- Dužnost pravodobnog i učinkovitog izvršavanja poslova
- Dužnost čuvanja službene tajne i poštivanja privatnosti
- Dužnost stručnog postupanja
- Dužnost prisutnosti na radnom mjestu
- Dužnost pažljivog korištenja povjerenom imovinom
- Dužnost poštivanja Etičkog kodeksa državnih službenika
- Dužnost izvršavanja zakonitih naloga
- Dužnost izvršavanje poslova koji nisu u opisu radnog mjesta državnog službenika u iznimnim ili hitnim slučajevima
- Dužnost zamjene odsutnog državnog službenika
- Dužnost postupanja unutar danih ovlasti
- Dužnost prijavljivanja mogućeg sukoba interesa
- Zabrana postupanja izvan ovlasti

KLASIFIKACIJA RADNIH MJESTA U DRŽAVNOJ SLUŽBI

Shodno klasifikaciji određuju se i koeficijenti za određivanje visine plaće za pojedinačno radno mjesto. Specifičnost zatvorskog sustava je u tome što na visinu koeficijenta ne utječe samo složenost poslova već i

uvjeti u kojima se poslovi obavljaju, što naročito dolazi do izražaja kod radnih mjesta s posebnim uvjetima rada.

OCJENJIVANJE RADA I UČINKOVITOSTI DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

Svrha ocjenjivanja rada i učinkovitosti je poticanje državnih službenika na učinkovito izvršavanje zadaća i utvrđivanje doprinosa državnog službenika u obavljanju poslova kao kriterija za nagrađivanje i napredovanje u državnoj službi. Ocjenjivanje rada i učinkovitosti službenika provodi se svake godine za prethodnu kalendarsku godinu. Čelnik tijela donosi rješenje o ocjeni. Ocjena se unosi u osobni očevidnik državnog službenika.

Ocjene su: »izuzetan«, »primjeran«, »uspješan«, »zadovoljava« i »ne zadovoljava«. Državnog službenika koji je ocijenjen ocjenom »zadovoljava«, upućuje se na dodatno stručno osposobljavanje ili se premješta na drugo radno mjesto a ukoliko je ocijenjen sa „ne zadovoljava“ prestaje mu po sili zakona državna služba, danom konačnosti rješenja o ocjenjivanju.

Ocjena rada i učinkovitosti uzima se u obzir kod utvrđivanja:

- potrebe izobrazbe pojedinih državnih službenika ili grupe državnih službenika,
- ispunjavanja uvjeta za napredovanje,
- postojanja uvjeta za nastavak rada državnih službenika na probnom radu ili prestanak službe,
- postojanja uvjeta za upućivanje državnog službenika na rad izvan državne službe,
- postojanja uvjeta za korištenje plaćenog studijskog dopusta
- prilikom izricanja kazni za povrede službene dužnosti.

POVREDA SLUŽBENE DUŽNOSTI

Teške povrede službene dužnosti propisuju se zakonom, a lake povrede zakonom, uredbom Vlade i pravilnikom o unutarnjem redu. O lakim povredama službene dužnosti odlučuje čelnik tijela. O teškim povredama službene dužnosti u prvom stupnju odlučuje službenički sud, a u drugom stupnju viši službenički sud.

• nesavjesno ili nemarno izvršenje službene zadaće ili izvršenje službene zadaće protivno pravilima struke• učestalo kašnjenje na posao ili raniji odlazak s posla,• neopravdano kašnjenje na posao preko sat vremena dnevno• učestalo prekoračenje vremena propisanog za odmor (stanku) ili korištenje prava na odmor (stanku) izvan propisanog vremena bez opravdanog razloga,• neuredno čuvanje spisa, podataka ili druge povjerene dokumentacije• neopravdan izostanak s posla jedan dan,• neobavješćivanje nadređenog službenika o spriječenosti dolaska na posao u roku 24 sata bez opravdanih razloga,• napuštanje radnih prostorija tijekom radnog vremena bez odobrenja nadređenog službenika• neizvršenje ili neopravdano izvršenje službene zadaće bez opravdanog razloga,	• neizvršavanje, nesavjesno, nepravodobno ili nemarno izvršavanje službenih obveza• uporaba krivotvorene isprave u cilju ostvarivanja prava u službi• nezakoniti rad ili propuštanje poduzimanja mjera ili radnji na koje je službenik ovlašten radi sprječavanja nezakonitosti,• davanje netočnih podataka kojima se utječe na donošenje odluka nadležnih tijela ili time nastaju druge štetne posljedice,• zlouporaba položaja ili prekoračenje ovlasti u službi,• obavljanje djelatnosti koja je u suprotnosti s poslovima radnog mjesta ili bez prethodnog odobrenja čelnika tijela• odbijanje izvršenja naloga, ako za to ne postoje opravdani razlozi• neopravdan izostanak s posla od dva do četiri dana

uzastopno

- neovlaštena posluga ili neodgovorno korištenje sredstava povjerenih za rad ili u vezi s radom
- odavanje službene ili druge tajne u vezi s obavljanjem državne službe,
- zlouporaba obveze državnog službenika na prijavljivanje opravdane sumnje na korupciju,
- povreda prava na zaštitu anonimnosti državnog službenika koji prijavi opravdanu sumnju na korupciju,
- ograničavanje ili uskraćivanje zakonskih prava službeniku koji odgovornim osobama ili nadležnim tijelima prijavi sumnju na korupciju ili zlostavljanje tog službenika
- ponašanje suprotno Etičkom kodeksu državnih službenika, koje nanosi štetu ugledu službe
- tri puta izrečena kazna za lake povrede službene dužnosti počinjene u razdoblju od dvije godine
- otuđenje te oštećenje ili uništenje imovine državnog tijela hotimično ili krajnjom nepažnjom
- dolazak na posao pod utjecajem alkohola, droga ili drugih sredstava ovisnosti ili dovođenje pod utjecaj alkohola, droga ili drugih sredstava ovisnosti za vrijeme radnog vremena ili odbijanje testiranja na alkohol ili droge
- odnos sa zatvorenikom koji je izvan propisanih zadataka ili koji je suprotan svrsi izvršavanja kazne
- nepoduzimanje propisane mjere koje je dovelo do štetne posljedice ili do ozbiljne mogućnosti njezina nastanka
- onemogućavanje ostvarenja zajamčenih prava zatvorenika
- neopravdani izostanak iz službe tri dana uzastopce ili četiri dana u trideset dana
- uništenje, otuđenje ili oštećenje povjerene državne imovine, uključujući odoru, naoružanje i opremu
- nemaran odnos prema državnoj imovini koji je doveo do štetnih posljedica ili do ozbiljne mogućnosti njihova nastanka
- neprijavlivanje kaznenih djela u svezi sa službom za koja se progoni po službenoj dužnosti
- neprijavlivanje ponašanja koje je teži stegovni prijestup zatvorenika.

OSOBNI OČEVIDNIK DRŽAVNOG SLUŽBENIKA je mapa koja sadržava sve dokumente vezane za radni odnos državnih službenika i namještenika. Osobni očevidnici se vode u dva primjerka. Jedan primjerak se vodi u ustrojstvenoj jedinici gdje je službenik raspoređen a drugi u Glavnom tajništvu Ministarstva. Iz ovih očevidnika podaci se redovito dostavljaju u središnji popis državnih službenika koji vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave. Podaci iz osobnih očevidnika i središnjeg popisa službenika i namještenika predstavljaju službenu tajnu. Službenik i namještenik ima pravo uvida u podatke iz svoga osobnog očevidnika i podatke iz središnjeg popisa koji se na njega odnose.

PRESTANAK DRŽAVNE SLUŽBE

Državna služba prestaje:

- sporazumom,
- istekom roka,
- otkazom, po sili zakona i na drugi način propisan zakonom.

KADROVSKA POLITIKA UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU

Glavno tajništvo Ministarstva pravosuđa i uprave u suradnji sa Upravom za zatvorski sustav i probaciju obavlja poslove planiranja i upravljanja ljudskim potencijalima kaznenih tijela, Centra za izobrazbu i probacijskih ureda.

Glavno tajništvo obavlja poslove:

- planiranja, razvoja i upravljanja ljudskim potencijalima,
- predlaže planove stručnog usavršavanja i osposobljavanja državnih službenika,
- upućuje na stručno usavršavanje i osposobljavanje državnih službenika unutarnjih ustrojstvenih jedinica Ministarstva, uključujući kaznionice, zatvore, odgojne zavode i centre (kaznena tijela),

Sektor za probaciju izrađuje prijedloge programa izobrazbe probacijskih službenika i vanjskih suradnika iz djelokruga Odjela.

Odjel za upravljanje i razvoj ljudskih potencijala u Sektoru Općih i pravnih poslova:

- obavlja poslove vezane za izradu strategija, praćenje stanja i predlaganje mjera za unapređenje službeničkih odnosa i upravljanja ljudskim potencijalima
- daje mišljenja i pruža stručnu pomoć kaznenim tijelima i Centru za izobrazbu
- prati stanje i predlaže mjere unapređenja razvoja kompetencija i karijere službenika,
- surađuje s Centrom za izobrazbu u vezi provođenja programa izobrazbe

OČEKIVANJA OD ZAPOSLENIKA

Uprava za zatvorski sustav i probaciju od svog zaposlenika očekuje da tijekom rada poštuje radno vrijeme, s poštovanjem se odnosi prema kolegama, nadređenima i zatvorenicima te da ima pozitivan odnos prema izobrazbi i unaprjeđenju svojih kompetencija. Izuzetno je važno stalno razvijati komunikacijske vještine, vještine rješavanja konfliktnih situacija i kontinuirano pratiti informacije o društvenim i poslovnim tijekovima.

Također se očekuje zakonitost u radu, odgovornost za postupanje, prilagodljivost, samoorganiziranost, komunikativnost, usmjerenost na sigurnost i očuvanje zdravlja. U zatvorskom sustavu i probaciji je stalno prisutan timski rad te se od zaposlenika očekuje suradnja s drugima uz preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje kako bi se ostvarili zajednički ciljevi. U svom radu od zaposlenika se očekuje da pravovremeno donosi odluke za koje je ovlašten, te da provodi aktivnosti za unaprjeđenje svoga rada.

IZOBRAZBA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

Svi državni službenici dužni su trajno se osposobljavati za poslove radnog mjesta i usavršavati stručne sposobnosti i vještine u organiziranim programima izobrazbe.

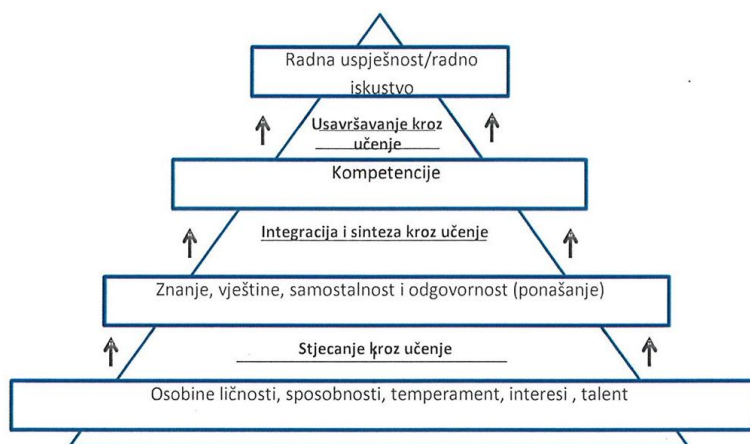
Opće programe izobrazbe organizira Glavno tajništvo a posebne specijalističke programe organizira Uprava za zatvorski sustav i probaciju.

Specijalistički programi se provode u Centru za izobrazbu.

Centar za izobrazbu provodi edukacije i osposobljavanje svih službenika zatvorskog sustava i probacije ovisno o potrebama i specifičnostima rada u kaznenim tijelima i ostalim ustrojstvenim jedinicama a misija mu je poticati profesionalnost radnu efikasnost, razvijati vrijednosti, pozitivnu klimu i motivaciju službenika za unapređenje znanja, vještina i osobnih kompetencija.

PROGRAM „SPECIFIČNOSTI RADA U ZATVORSKOM I PROBACIJSKOM SUSTAVU TE UNAPREĐENJE SURADNJE“

Sukladno preporukama tadašnjeg Ministarstva uprave, a u skladu s modernim trendovima u razvoju ljudskih potencijala, u programu uvodnog treninga za sve novoprimitljene službenike Uprave za zatvorski sustav i probaciju Centar za izobrazbu naglasak stavlja na ishode učenja tj. na razvoj profesionalnih kompetencija neophodnih za kvalitetno obavljanje poslova specifičnih za zatvorski sustav i probaciju. Ove kompetencije se stječu integracijom i sintezom znanja, vještina, samostalnosti i odgovornosti kroz učenje.

Cilj programa inicijalnog treninga je osigurati polaznicima stjecanje kompetencija za samostalno, odgovorno i zakonito obavljanje poslova službenika zatvorskog sustava i probacije, u skladu s pravilima struke i etike, uz poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda građana kao i zaštitu drugih ustavom zaštićenih prava.

KOMPETENCIJE KOJE SE RAZVIJAJU NA

PROGRAMU „SPECIFIČNOSTI RADA U ZATVORSKOM I PROBACIJSKOM SUSTAVU TE UNAPREĐENJE SURADNJE“

- 1. Sposobnost samoorganizacije** (sposobnost sustavnog prikupljanja i klasifikacije relevantnih informacija za kvalitetno obavljanje radnih zadatka, planiranje aktivnosti uz poštovanje rasporeda, određivanje prioriteta i učinkovito upravljanje vremenom uz poštovanje rokova)
- 2. Komunikacijske vještine** (sposobnost prilagođavanja i vođenja komunikacije sukladno svojstvu osobe s kojom se komunicira, učinkovito prenošenje i razmjenjivanje informacija kako bi se osiguralo razumijevanje između sudionika komunikacije i reakcija sugovornika, efektivna prezentacija mišljenja i ideja na jasan, koncizan i razumljiv način, slušanje i uvažavanje drugačije perspektive i pogleda)
- 3. Usmjerenost na sigurnost** (usmjerenost na procjenu i upravljanje rizicima te spremnost na prilagodbu vlastitog ponašanja sigurnosnim standardima kako bi se prevenirali rizici)

4. **Prilagodljivost** (*spremnost na učinkovitu promjenu pristupa kao odgovor na promijenjene okolnosti/ situacije*)
5. **Usmjerenost na rezultate** (*usredotočenost na ostvarivanje ciljeva te kvantitativnih i kvalitativnih rezultata bez obzira na poteškoće koje se pri tome javljaju*)
6. **Usmjerenost ka timskom radu** (*spremnost na rad s drugima uz preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje/ rezultate kako bi se ostvarili zajednički ciljevi i aktivnosti/zadaci*)
7. **Usmjerenost na okolinu** (*kontinuirano praćenje informacija o društvenim i poslovnim tijekovima i učinkovito korištenje tih informacija u radu za dobrobit organizacije*)
8. **Usmjerenost na organizaciju** (*prepoznavanje i razumijevanje utjecaja i posljedica koje vlastite odluke ili aktivnosti imaju na organizaciju*)
9. **Usmjerenost na očuvanje zdravlja** (*usmjerenost na vođenje računa o higijeni, vlastitom fizičkom i psihičkom zdravlju, kao i o prevenciji bolesti*)
10. **Usmjerenost na poštivanje prava i dostojanstva zatvorenika** (*sposobnost profesionalnog postupanja čak i kada je to u suprotnosti s vlastitim stavovima i vrijednostima*)

IME I PREZIME: _____

ZANIMANJE: _____

USTANOVA U KOJOJ RADITE I NJEZINE SPECIFIČNOSTI:

ORGANIZACIJSKA JEDINICA U KOJOJ RADITE:

POSLOVI KOJE OBAVLJATE:

VJEŠTINE KOJE MORATE IMATI DA BI ZADANE POSLOVE OBAVLJALI PROFESIONALNO I KVALITETNO:

KOMPETENCIJE KOJE POSJEDUJETE I POMAŽU VAM U OBAVLJANJU POSLOVA:

KOMPETENCIJE KOJE VAM NEDOSTAJU ZA KVALITETNO OBAVLJANJE POSLOVA:

VAŠ PRIJEDLOG EDUKACIJA:

DODATAK ZA PROBACIJSKE SLUŽBENIKE

PREGLED ZAKONSKOG OKVIRA ZA IZVRŠAVANJE PROBACIJSKIH POSLOVA

Probacijska služba djeluje sukladno Zakonu o probaciji („Narodne novine“, broj 99/18). Posao probacijske službe obuhvaća sve faze kaznenog postupka i izvršavanja kaznenopravnih sankcija i to pri odlučivanju o kaznenom progonu te o prijedlogu ili izboru vrste i mjere kaznenopravne sankcije prilikom suđenja, kao i nakon donošenja pravomoćnih sudskih odluka i to kod izvršavanja kazni i kaznenopravnih sankcija u zajednici te izvršavanja uvjetnog otpusta. Jedno od bitnih načela probacijske službe je načelo poštivanja vladavine prava.

Propisi relevantni za rad Probacijske službe su slijedeći:

Zakon o probaciji (NN, broj 99/18)

Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova (NN, broj 68/19 i 81/21)

Zakon o izvršavanju kazne zatvora (NN, broj 14/21)

Kazneni zakon (NN, broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19. i 84/21)

Zakon o kaznenom postupku (NN, broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19)

Pravilnik o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja (NN, broj 103/18)

Praksa Probacijske službe temelji se, osim na relevantnim hrvatskim propisima i strateškim dokumentima, i na preporukama i okvirnoj odluci Vijeća Europe koji se odnose na izvršavanje sankcija i mjera u zajednici:

- Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije (NN 91/10., 81/13., 124/13., 26/15., 102/17., 68/18, 70/19 i 141/20)
- Preporuka br. R(92)16E Odbora ministara državama članicama o Europskim pravilima o sankcijama i mjerama u zajednici
- Preporuka br. R/(2010) 1 Odbora ministara državama članicama o probacijskim pravilima Vijeća Europe
- Okvirna odluka Vijeća 2008/947/PUP o primjeni načela uzajamnog priznavanja presuda i uvjetnih odluka s ciljem nadzora uvjetnih mjera i alternativnih sankcija
- Okvirna odluka Vijeća 2009/829/PUP o primjeni načela uzajamnog priznavanja odluka o mjerama nadzora među državama članicama Europske unije kao alternative privremenom pritvoru

Sukladno Zakonu o probaciji probacijski poslovi su:

1. Izrada izvješća na zahtjev državnog odvjetnika, suda, suca izvršenja, kaznionica i zatvora te tijela nadležnog za uvjetni otpust
2. Nadzor izvršavanja obveza prema rješenju državnog odvjetnika
3. Organiziranje i nadziranje izvršavanja uvjetne osude i djelomično uvjetne osude s posebnom obvezom i/ili zaštitnim nadzorom i/ili sigurnosnom mjerom koju nadzire probacijsko tijelo
4. Organiziranje i nadziranje izvršavanja sigurnosnih mjera iz nadležnosti probacije
5. Organiziranje i nadziranje izvršavanja rada za opće dobro
6. Izvršavanje uvjetnog otpusta uz koji je izrečen zaštitni nadzor i/ili posebna obveza
7. Sudjelovanje u izvršavanju prekida kazne zatvora kada sudac izvršenja odredi javljanje u probacijski ured
8. Nadzor korištenja pogodnosti izlaska duljeg od 3 dana tijekom izvršavanja kazne zatvora.

Sukladno Zakonu o kaznenom postupku izvršava se:

- organiziranje i nadziranje izvršavanja obveza prema članku 206.d Zakona o kaznenom postupku

Sukladno Zakonu o izvršavanju kazne zatvora izvršava se:

- izrada izvješća zatvoru odnosno kaznionici kod pogodnosti izlaska zatvorenika
- izrada izvješća sucu izvršenja u postupku odlučivanja o prekidu izvršavanja kazne zatvora te kod odlučivanja o uvjetnom otpustu
- nadzor zatvorenika tijekom korištenja pogodnosti izlaska zatvorenika duljeg od 3 dana kada upravitelj zatvora/kaznionice odredi nadzor probacijskog ureda te nadzor prekida izvršavanja kazne zatvora ako je rješenjem određeno javljanje probacijskom uredu
- uvjetni otpust sa zaštitnim nadzorom koji je izrečen nad uvjetno otpuštenim zatvorenikom te nadzor izvršavanja posebnih obveza izrečenih uz uvjetni otpust (propisano i Kaznenim zakonom).

Sukladno Kaznenom zakonu izvršava se:

- zaštitni nadzor izrečen uz uvjetnu osudu, uz rad za opće dobro, uz uvjetni otpust i uz sigurnosnu mjeru po punom izvršenju kazne zatvora
- organiziranje i nadziranje izvršavanja rada za opće dobro po odluci suda i pribavljanje pristanka od osuđenika za rad za opće dobro
- izvršavanje uvjetne osude i djelomično uvjetne osude s posebnom obvezom i/ili zaštitnim nadzorom i/ili sigurnosnom mjerom
- nadzor izvršavanja sigurnosne mjere iz nadležnosti probacije izrečene uz novčanu kaznu, rad za opće dobro i uvjetnu osudu te posebne obveze izrečene uz uvjetnu kaznu i uvjetni otpust.

Probacijski poslovi se izvršavaju na zahtjev nadležnih tijela i to: kaznonice/zatvora, državnog odvjetnika, suca izvršenja i suda.

POJEDINAČNI PROGRAM POSTUPANJA

Pojedinačni program postupanja (PPP) izrađuje se za svaku osobu uključenu u probaciju kojoj je izrečena uvjetna ili djelomično uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i/ili posebnom obvezom i/ili sigurnosnom mjerom ili je osobi uz uvjetni otpust izrečen zaštitni nadzor i/ili posebna obveza.

SUSTAV PROCJENE POČINITELJA (SPP)

Sustav procjene počinitelja (SPP) je alat koji pomaže praktičarima (probacijskim službenicima) da procjene kolika je vjerojatnost da će počinitelj ponovo počiniti kazneno djelo i koliki rizik od nanošenja ozbiljne štete predstavlja sam počinitelj.

Utvrđeni kriminogeni rizici i tretmanske potrebe, temelj su definiranja ciljeva Pojedinačnog programa postupanja i praćenje promjena u počiniteljevom ponašanju.

PROBACIJSKI POSLOVI

Organiziranje i nadzor izvršavanja rada za opće dobro

Rad za opće dobro (ROD) izriče se kao:

a) zamjena za kaznu zatvora kada je kazna zatvora u trajanju do jedne godine zamijenjena radom za opće dobro, pri čemu jedan dan zatvora iznosi dva sata ROD-a ili kao zamjena za novčanu kaznu do tristo šezdeset dnevnih iznosa, pri čemu se jedan dnevni iznos zamjenjuje s dva sata ROD-a, temeljem Kaznenog zakona; rad za opće dobro može biti izrečen kao samostalna sankcija ili uz nju može biti izrečen zaštitni nadzor i/ili sigurnosna mjera.

b) obveza koju u prethodnom postupku određuje državni odvjetnik ili sudac pojedinac, temeljem Zakona o kaznenom postupku

Osnovni smisao rada za opće dobro je omogućiti počinitelju da izvrši izrečenu kaznenu sankciju na slobodi, odnosno da državni odvjetnik odustane od kaznenog progona ili sudac pojedinac ne nastavi kazneni progon, ukoliko počinitelj ispuni obvezu rada za opće dobro.

Koristi ovakvog pristupa su višestruke:

- ✓ resocijalizacija počinitelja, koji na ovaj način ima mogućnost zadržati zaposlenje i očuvati socijalne veze s obitelji i šire,
- ✓ dobrobit zajednice u kojoj odrađuje rad za opće dobro,
- ✓ ekonomičnost, s obzirom da se ne pokreće dugotrajni i skupi kazneni postupak kada se radi o izvršavanju obveze izrečene rješenjem državnog odvjetnika, odnosno počinitelj izvršava sankciju u izvaninstitucionalnim uvjetima (izvršavanje kazne zatvora je skuplje od izvršavanja alternativnih sankcija).

Rad za opće dobro počinitelji izvršavaju u ustanovama i drugim pravnim osobama i tijelima javne vlasti s kojima Ministarstvo pravosuđa i uprave, odnosno probacijski ured ima sklopljen ugovor za izvršavanje rada za opće dobro. Ugovorom se uređuju međusobna prava i obveze ugovornih strana, te uvjeti pod kojima osobe uključene u probaciju (počinitelji) izvršavaju rad za opće dobro. Osim Ugovorom, način suradnje definiran je i Protokolom za izvršavanje rada za opće dobro koji se dostavlja svakoj pravnoj osobi ili tijelu javne vlasti. Pravne osobe, ustanove i tijela javne vlasti u kojima počinitelji izvršavaju rad za opće dobro, svojom djelatnošću obuhvaćaju poslove humanitarnog, ekološkog i komunalnog značenja kao i druge poslove od općeg nacionalnog interesa i interesa za lokalnu zajednicu.

Nadzor izvršavanja uvjetne osude i djelomično uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom, posebnom obvezom i sigurnosnom mjerom

Uvjetna osuda i djelomična uvjetna osuda izriču se temeljem Kaznenog zakona, a njihovo izvršavanje je u nadležnosti probacijske službe ukoliko je uz nju izrečen zaštitni nadzor, posebna obveza ili sigurnosna mjera. Uvjetna osuda znači da se kazna na koju je počinitelj osuđen (novčana ili zatvorska kazna) neće izvršiti ako počinitelj u vremenu provjeravanja ne počini novo kazneno djelo i ispuni određene obveze izrečene pravomoćnom presudom. Vrijeme provjeravanja ne može biti kraće od jedne niti dulje od pet godina i počinje teći od dana pravomoćnosti presude.

Djelomična uvjetna osuda sastoji se od neuvjetovanog dijela kazne koju je osuđenik je obvezan izdržavati u zatvoru, te uvjetovanog dijela koji se odnosi na preostali dio kazne koji osuđenik izvršava na slobodi. Neuvjetovani dio kazne zatvora mora iznositi najmanje šest mjeseci, a najviše jednu polovinu izrečene kazne.

Izvršavanje zaštitnog nadzora izrečenog uz uvjetnu osudu, djelomično uvjetnu osudu i rad za opće dobro

Zaštitni nadzor izriče se temeljem odredbi Kaznenog zakona, uz uvjetnu/djelomičnu uvjetnu osudu, rad za opće dobro i uvjetni otpust, kada sud procijeni da je počinitelju potrebna pomoć, vođenje i nadzor nadležnog tijela za probaciju kako ubuduće ne bi činio kaznena djela i kako bi se lakše uključio u društvo. Primarna uloga probacijskog službenika je savjetodavni rad s počiniteljem, kroz koji se nastoje ostvariti pojedinačnim programom postupanja definirani ciljevi programa, a koji se temelje na utvrđenim kriminogenim potrebama počinitelja.

Organiziranje i nadziranje izvršavanja sigurnosnih mjera izrečenih uz rad za opće dobro, uvjetnu osudu i djelomično uvjetnu osudu

Odredbama Kaznenog zakona određena je nadležnost probacijske službe u izvršavanju sigurnosnih mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, obveznog liječenje od ovisnosti i obveznog psihosocijalnog tretmana. Izvršavanje ovih sigurnosnih mjera, provodi se u suradnji sa zdravstvenim institucijama i nevladinim udrugama kada se radi o psihijatrijskom liječenju ili liječenju od ovisnosti, odnosno licenciranim stručnjacima vezano uz psihosocijalni tretman počinitelja nasilja.

Organiziranje i nadziranje izvršavanja posebnih obveza izrečenih uz uvjetnu osudu i djelomično uvjetnu osudu

Posebne obveze liječenja provode se u suradnji sa zdravstvenim institucijama i nevladinim sektorom (kao i sigurnosne mjere). U organiziranju i nadziranju izvršavanja ostalih posebnih obveza, naglašena je međuresorna suradnja: s policijom (npr. zabrane druženja s određenom osobom, zabrane posjećivanja određenih mjesta), Financijskom agencijom (npr. ispunjavanje obveze uzdržavanja), zavodom za zapošljavanje (npr. nastavak obrazovanja, pronalaženje zaposlenja) i dr.

Nadzor izvršavanja obveza u prethodnom postupku

U Zakonu o kaznenom postupku propisano je da državni odvjetnik može, nakon pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona, ako počinitelj preuzme određene mu obveze, premda postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Kazneni postupak može prekinuti i sudac pojedinac, ako državni odvjetnik izjavi da uvjetno odustaje od optužbe. Osnovni smisao ovog postupanja je izbjeći kazneni progon kad to zahtijevaju razlozi ekonomičnosti te kad postoji umanjeni javni interes za osudom.

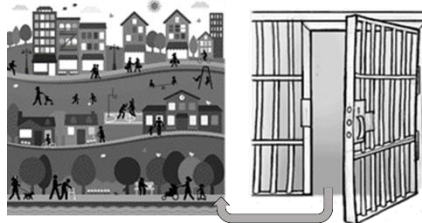
Po primitku pravomoćnog rješenja, probacijska služba poziva okrivljenika, sačinjava plan izvršavanja obveza, organizira i nadzire izvršavanje, te izvještava državnog odvjetnika ili suca pojedinca vezano uz njeno izvršenje.

Izrada izvješća za izbor vrste i mjere kazneno pravne sankcije, na traženje državnog odvjetnika u prethodnom postupku i suda tijekom kaznenog postupka

Tražena izvješća najčešće zahtijevaju procjenu kriminogenih rizika i tretmanskih potreba počinitelja, koja se temelji na analizi prikupljene dokumentacije, razgovoru s počiniteljem, te rezultatima primijenjenog Sustava procjene počinitelja (SPP). Tijekom izrade izvješća, pokazala se značajna suradnja sa zatvorskim sustavom, sustavom socijalne skrbi, policijom i dr. Podaci sadržani u probacijskom izvješću, dostavljaju se podnositelju zahtjeva, koji ih koristi u donošenju odluke o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije.

PROBACIJSKI POSLOVI TIJEKOM I NAKON IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA I UVJETNOG OTPUSTA

Tijekom izvršavanja kazne zatvora bitno je prevenirati moguću prizonizaciju (navika na zatvor, prihvaćanje opće kulture, običaja i normi koje vladaju u zatvoru), spriječiti trajnu štetu koja bi mogla nastati zbog izvršavanja kazne zatvora, zadržati veze zatvorenika s obitelji i zajednicom i što ranije započeti s reintegracijom zatvorenika u zajednicu. Iz navedenih razloga zatvorenicima se, osim ostalih pogodnosti, može odobriti i **pogodnost izlaska** u mjesto prebivališta/boravišta, a može im se odobriti i **prekid izvršavanja kazne zatvora i uvjetni otpust**. Važno je čuvati povezanost zatvorenika s obitelji i sa zajednicom i omogućiti što raniju reintegraciju u zajednicu, ali je istovremeno potrebno paziti i na sigurnost poznatih i potencijalnih žrtava i zajednice u cjelini. O svemu tome potrebno je voditi računa kod obavljanja probacijskih poslova tijekom i nakon izvršavanja kazne zatvora i uvjetnog otpusta.

U strahu od privremenog dolaska ili trajnog povratka zatvorenika u zajednicu, probacijskoj službi se povremeno obraćaju žrtve kaznenih djela. Probacijski ured žrtvi posreduje kontakte organizacijske jedinice u okviru Ministarstva pravosuđa i uprave u čijoj je nadležnosti pružanje podrške žrtvama kaznenog djela ili organizacijskoj jedinici može uz pristanak posredovati kontakte žrtve.

Prilikom odlučivanja o odobravanju pogodnosti izlaska u mjesto boravišta/prebivališta, kaznionica odnosno zatvor mogu od probacijske službe zatražiti izvješće, koje im potom pomaže kod donošenja odluke. Zatvorenika kod kojeg se planira odobravanje uvjetnog otpusta, službenici odjela tretmana zatvorskog sustava mogu tijekom korištenja pogodnosti izlaska u mjesto boravišta/prebivališta uputiti u probacijski ured, kako bi se prvi kontakt probacijske službe sa zatvorenikom ostvario još tijekom izdržavanja kazne zatvora.

U situacijama kada bi mogla nastati trajna šteta za zatvorenika i njegovu obitelj, sudac izvršenja zatvoreniku može odobriti prekid izvršavanja kazne zatvora u određenom trajanju. U postupku odlučivanja o zamolbi zatvorenika za prekidom kazne zatvora, sudac izvršenja traži izvješće od probacijske službe, a u slučaju odobravanja prekida sudac izvršenja može odrediti i nadzor od strane probacijske službe.

Prilikom izrade izvješća za suca izvršenja ili kaznionicu odnosno zatvor, probacijski službenici odlaze na teren utvrditi postojeće okolnosti na

određenoj adresi, a po potrebi probacijski službenik može realizirati i razgovor sa zatvorenikom u zatvoru odnosno kaznionici.

Kod **nadzora prekida** izvršavanja kazne zatvora probacijska služba postupa ovisno o razlozima zbog kojih je prekid odobren, a suca izvršenja izvještava ako osuđenik zlorabi prekid ili su prestali razlozi zbog kojih je prekid odobren.

Molbu za odobravanje uvjetnog otpusta sucu izvršenja može uputiti zatvorenik, a mogućnost uvjetnog otpusta sudac izvršenja razmatra i temeljem prijedloga koji kaznionica odnosno zatvor dostavlja po službenoj dužnosti.

Kod odlučivanja o uvjetnom otpustu sudac izvršenja traži izvješće od probacijske službe, a u slučaju odobravanja uvjetnog otpusta, probacijska služba može biti i nadležna za nadzor uvjetnog otpusta.

Nadzor uvjetnog otpusta svakako je jedan od zahtjevnijih probacijskih poslova. Suci izvršenja u pojedinim slučajevima određuju samo jednokratno javljanje osuđenika u probacijsku službu, u nekim slučajevima određuju javljanje jednom mjesečno, ili odluku o učestalosti i načinima kontakata uvjetno otpuštenog osuđenika i probacijskog službenika prepuštaju probacijskoj službi (minimum je zakonski propisan). U smislu obavljanja probacijskih poslova, možemo govoriti o kratkim uvjetnim otpustima do 4 mjeseca ili o dugim uvjetnim otpustima iznad 4 mjeseca pa sve do više godina izvršavanja nadzora probacijske službe. Kod dugih uvjetnih otpusta obvezno se primjenjuje instrument Sustav procjene počinitelja (SPP), a kod kraćih ovisno o vrsti kaznenog djela.

Važna je zadaća probacijske službe povezivanje uvjetno otpuštenog osuđenika u zajednici s pružateljima različitih usluga s područja poslijepenalne zaštite (uključujući i nevladin sektor). Kod ovog dijela probacijske populacije susrećemo se s različitim posljedicama dugotrajnijeg boravka u zatvoru, kao i s različitim poteškoćama ponovne integracije u zajednicu po otpustu iz zatvora odnosno

kaznionice. Boravak u zatvoru može dovesti do gubitka ranijeg smještaja (pa i do beskućništva), nezaposlenosti, financijskih problema (egzistencijalne potrebe, ali i vraćanje dugova, kredita) i slično. Uvjetno otpuštenim osuđenima je često potrebna pomoć vezano uz pribavljanje dokumenata, stjecanja prava na zdravstveno osiguranje, prijavu na zavod za zapošljavanje i slično, pri čemu usmjeravanjem pomaže probacijska služba. Posebno je zahtjevan rad u zajednici s višestrukim povratnicima i osobama koje su izdržavale duge zatvorske kazne. Nadalje, povratak otpuštenog osuđenika u obitelj dovodi do promjena u obiteljskoj dinamici, a nerijetko i do poteškoća s kojima se i osuđenik i članovi obitelji (i šire obitelji) teško nose. Probacijska služba se primjerice susreće s informacijama o osjećajima ugroze ili prijetnje kod osuđenika ili članova obitelji vezano uz povratak zatvorenika, o konfliktnim obiteljskim odnosima, poteškoćama u odnosima s djecom ili u obnavljanju kontakata s djecom, o egzistencijalnim poteškoćama, kada se osuđenik i/ili član/članovi obitelji upućuju prema centru za socijalnu skrb ili policiji. Uvjetno otpuštene osuđenike se usmjerava prema što uspješnijoj reintegraciji u zajednicu, s ciljem prevencije povratka na izdržavanje preostalog dijela zatvorske kazne.

Za učinkovito izvršavanje probacijskih poslova tijekom i nakon izvršavanja kazne zatvora i uvjetnog otpusta, nužna je uska suradnja probacijske službe sa sucima izvršenja i zatvorskim sustavom, kao i suradnja s drugim dionicima u zajednici potrebnima da bi se realizirao pojedinačni program postupanja. O svim većim poteškoćama tijekom izvršavanja pojedinačnog programa postupanja u okviru nadzora uvjetnog

otpusta, probacijska služba je obvezna obavijestiti suca izvršenja, a po procjeni i policiju. U slučaju intervencija prema uvjetno otpuštenom zatvoreniku, policija o tome obavještava probacijski ured, koji potom obavještava suca izvršenja.

Probacijska služba do sada nije na izvršavanje dobila nijednu domaću presudu u kojoj bi bio izrečen zaštitni nadzor po punom isteku kazne zatvora, iako zakonska mogućnost izricanja postoji. Aktualno se izvršava jedna inozemna presuda. Već samim time što je nadzor određen po punom isteku zatvorske kazne, jasno je da će u okviru ovog probacijskog posla rad probacijske službe podrazumijevati rad s visokorizičnim počiniteljima kaznenih djela, uz nužnost međuresorne suradnje.

FUNKCIONIRANJE PROBACIJSKOG UREDA

U Republici Hrvatskoj je ustrojeno četrnaest probacijskih ureda. U svakom uredu rade voditelj ureda, probacijski službenik i upravni referent. Broj sistematiziranih radnih mjesta u pojedinom uredu definiran je Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa i uprave te u trenutku izrade ove brošure varira od 20 radnih mjesta predviđenih za najveći Probacijski ured Zagreb I, do 4 radna mjesta, kao što je na primjer, predviđeno za Probacijski ured Gospić. Broj službenika je određen temeljem statističke analize priljeva predmeta na geografskom području za koje je pojedini ured nadležan.

Voditelj probacijskog ureda odgovoran je za rad probacijskog ureda. Brine o materijalnim i tehničkim sredstvima za rad ureda. Suraduje sa Središnjim uredom za zatvorski sustav, organizira rad probacijskog ureda na dnevnoj razini, dodjeljuje predmete probacijskim službenicima, prati rad probacijskih službenika, usmjerava i pomaže kod donošenja odluka. Dogovara načine suradnje sa kaznionicom odnosno zatvorom, policijskom upravom, i drugim dionicima za obavljanje probacijskih poslova u lokalnoj zajednici. Suraduje s državnim odvjetništvom i sudom. Sudjeluje na redovnim kolegijima rukovodećih službenika Sektora za probaciju. Voditelj probacijskog ureda obavlja i poslove probacijskog službenika u neposrednom radu s osobama uključenim u probaciju, što u većim uredima radi u puno manjem obimu nego u uredima koji imaju mali broj službenika.

Radno mjesto probacijskog službenika ima tri razine: viši stručni savjetnik, stručni savjetnik i stručni suradnik, a poslovi probacijskog službenika su detaljno pojašnjeni u nastavku teksta. Stoga ćemo ovdje pojasniti još ulogu upravnog referenta u probacijskom uredu. U svakom uredu upravni referent obavlja administrativne poslove ureda. U većini probacijskih ureda radi jedan upravni referent. On/ona obavlja poslove urudžbiranja zaprimljenih dokumenata, unosa predmeta u Probacijski informacijski sustav (PIS), otpreme pošte, arhiviranja i brige o arhivskoj građi, nabave uredskog i higijenskog materijala. Osim toga upravni referenti su ti koji često prvi dolaze u kontakt s osobama uključenim u probaciju. Ovisno o organizaciji rada ureda, upravni referenti i probacijski službenici obavljaju i niz drugih poslova prema nalogu voditelja ureda, a u svrhu što kvalitetnijeg funkcioniranja samog ureda.

Kako u pojedinim probacijskim uredima nisu sva radna mjesta predviđena sistematizacijom i popunjena, a priljev predmeta često nadilazi kapacitete ureda, svi službenici probacijskih ureda su povremeno u situaciji izvršavanja poslova predviđenih za druga radna mjesta, kako bi probacijski poslovi bili izvršeni u zakonskim rokovima.

Zbog specifičnosti populacije s kojima probacijska služba radi, radna mjesta službenika u probaciji predstavljaju radna mjesta s posebnim uvjetima rada zbog kojeg službenici imaju dodatak od 5 % na osnovnu plaću.

Kod izvršavanja probacijskih poslova službenik je odgovoran za rad na predmetima koji su mu dodijeljeni. On radi s osobom uključenom u probaciju od početka do kraja izvršavanja probacijske sankcije /mjere. Unutar pojedinih ureda uobičajena je praksa održavanja kolegija ureda na kojim službenici imaju priliku komentirati rad na predmetima i pomoći jedni drugima svojim iskustvima, što

se pokazalo korisnim pogotovo u radu počiniteljima kaznenih djela koji su rizični za zajednicu. Probacijski ured u radu s počiniteljima služi se smjernicama i uputama koje izrađuje Središnji ured za zatvorski sustav, koji osim što olakšavaju rad probacijskim službenicima doprinose i usklađivanju prakse u svim probacijskim uredima.

Također se redovito održavaju kolegiji voditelja probacijskih ureda na kojima se obrađuju teme na prijedlog voditelja pojedinih ureda ili Središnjeg ureda za zatvorski sustav. Potiče se horizontalna i vertikalna razmjena informacija koja povećava efikasnost službe i kvalitetu izvršavanja probacijskih poslova.

Zakon o probaciji kao cilj probacijskih poslova ističe zaštitu društvene zajednice od počinitelja kaznenih djela te njegovu resocijalizaciju i reintegraciju u zajednicu kroz pokušaj utjecanja na rizične čimbenike koji su povezani sa samim počinjenjem djela. Da bi realizirao taj cilj, probacijski ured ne može biti ne može biti otok sam za sebe, već u izvršavanju probacijskih poslova nužno surađuje s drugim službama. U tu svrhu probacijski ured surađuje s državnim odvjetništvima, sudovima, službom za podršku žrtvama i svjedocima i zatvorskim sustavom, a ujedno ima direktan uvid u kaznenu i prekršajnu evidenciju počinitelja kaznenih djela.

Također, bez kvalitetne međusektorske suradnje probacijski ured ne bi bio u mogućnosti ostvariti zadane ciljeve pa se u tu svrhu povezuju svi nadležni resori koji u svojem radu dolaze u doticaj s osobama uključenim u probaciju. Dobra međusektorska suradnja ostvarena je s policijom koja je i formalno definirana Protokolom o suradnji Ministarstava pravosuđa, Sektora za probaciju i Ministarstva unutarnjih poslova, Ravnateljstva policije u izvršavanju probacijskih poslova, koji je u primjeni od 1. rujna 2013. godine. Ovim protokolom se u duhu suradnje i profesionalnog pristupa poslu definira način razmjene informacija i postupanja probacijskih ureda i policije prilikom izvršavanja probacijskih poslova. Probacijski uredi imaju i direktan uvid u bazu osobnih podataka te podataka o prebivalištu i boravištu osoba uključenih u probaciju (JRO MUP RH), koje podatke koristi u svrhu utvrđivanja identiteta i nadležnosti za rad s pojedinom osobom.

U tijeku je izrada protokola o suradnji Ministarstva pravosuđa i uprave i Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku za koji se smatra da će pridonijeti kvalitetnijoj suradnji probacijskih ureda i centara za socijalnu skrb. Socijalnoj službi se probacijski ured najčešće obraća kod traženja podataka o počiniteljima i njihovim obiteljskim i životnim okolnostima. Također, najčešće kod nadzora uvjetnih otpusta, probacijski ured surađuje s centrima za socijalnu skrb kod organizacije smještaja osobama u statusu beskućnika ili drugim osobama koje nemaju riješeno pitanje smještaja po izlasku na slobodu nakon izdržavanja zatvorske kazne.

Posebno treba naglasiti važnost uske međusektorske suradnje probacijskih ureda, policije i centara za socijalnu skrb u slučajevima u kojima su žrtve kaznenih djela žene i djeca, koje najčešće nakon počinjenja djela nastavljaju živjeti s počiniteljem. Također je ova suradnja izrazito važna u smislu zaštite društvene zajednice kod visokorizičnih počinitelja. Stoga je u opisanim situacijama izuzetno važna neposredna i redovita komunikacija s policijom i centrom za socijalnu skrb tijekom razdoblja probacijskog nadzora.

U slučaju izvršavanja posebnih obveza i sigurnosnih mjera izrečenih temeljem Kaznenog zakona, probacijski ured surađuje s provoditeljima mjera liječenja od ovisnosti ili psihijatrijskog liječenja. Mjere liječenja uključuju suradnju s psihijatrijskim odjelima bolnica, Zavodima za javno zdravstvo, komunama za liječene ovisnike te klubovima liječenih alkoholičara.

Probacijski ured surađuje i s licenciranim provoditeljima psihosocijalnog tretmana na svom području nadležnosti, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, FINOM i organizacijama civilnog društva čija djelatnost nudi mogućnost suradnje prilikom izvršavanja obveza izrečenih punoljetnim počiniteljima kaznenih djela.

S lokalnom zajednicom uredi najčešće suradnju prilikom izvršavanja rada za opće dobro na način da voditelj ureda prethodno dogovori suradnju i, uz suglasnost Ministarstva pravosuđa i uprave, potpiše ugovor o suradnji na izvršavanju ove sankcije. Osuđenici se upućuju na izvršavanje rada u jedinice lokalne samouprave, domove za starije i odrasle osobe, škole, udruge građana i slično, kako bi svojim radom doprinijeli dobrobiti zajednice i vratili svoj dug društvu u kojem žive. Ovako se počinitelj uključuje u zajednicu te je intencija da uz pomoć i nadzor zajednice vlastitim radom razvija svijest o štetnosti kriminalnog ponašanja i preuzme odgovornost za štetne posljedice.

POSLOVI PROBACIJSKOG SLUŽBENIKA

Probacijski službenici rade na izvršavanju sankcija i mjera u zajednici te upotrebljavaju širok raspon metoda rada. Probacijski službenici probacijske poslove obavljaju u prostorijama Probacijskog ureda, ali i na terenu, odlaze u dom osobe uključene u probaciju gdje se komunicira sa osuđenikom, ali i sa drugim članovima obitelji ili osobama koje žive na adresi stanovanja. Radi izvršavanja probacijskih poslova, probacijski službenik odlazi u pravnu osobu gdje se izvršava rad za opće dobro, u kaznionicu/zatvor gdje se osuđenik nalazi, na sud, te u druge institucije po potrebi.

Probacijski službenik preuzima predmet koji mu dodjeljuje voditelj probacijskog ureda, prikuplja informacije i dokumente vezane uz osobu uključenu u probaciju, poziva je u probacijski ured, neposredno radi s osobom uključenom u probaciju primjenjujući različite metode i tehnike (motivacijsko intervjuiranje, kognitivno restrukturiranje, prosocijalno modeliranje i sl.), radi procjenu kriminogenih rizika i potreba, izrađuje pojedinačni program postupanja, kontaktira s relevantnim stručnjacima i ustanovama u zajednici, zatvorskim sustavom i Službom za podršku žrtvama i svjedocima, po potrebi kontaktira sa članovima obitelji, te s nadležnim tijelom za praćenje probacijske sankcije/mjere, unosi podatke u probacijski informacijski sustav, evaluira tijek izvršavanja pojedinačnog programa postupanja, po potrebi mijenja i nadopunjuje program, izrađuje različita izvješća, obavještava nadležno tijelo o nesuradnji osobe uključene u probaciju, neizvršavanju programa i o drugim bitnim okolnostima za izvršavanje sankcije/mjere i provodi druge aktivnosti vezano uz izvršavanje pojedinog probacijskog posla.

U obavljanju probacijskih poslova probacijski službenik osim što surađuje sa članovima obitelji osobe uključene u probaciju, neposredno surađuje sa stručnjacima, različitim ustanovama i udrugama u lokalnoj zajednici u kojoj osoba uključena u probaciju živi, a koji su značajni za njezinu socijalnu reintegraciju. U lokalnoj zajednici, a vezano uz suradnju sa različitim udrugama i ustanovama posebna pažnja pridaje se izvršavanju rada za opće dobro. Probacijski službenici kontroliraju način i tijek izvršavanja rada za opće dobro, vrše nadzor pravnih osoba u kojima se izvršava rad za opće dobro te odlaze u nenajavljene obilaske pravnih osoba. Probacijski službenik je u svom radu dužan se pridržavati važećih zakonskih odredbi, te uvažavati smjernice i upute voditelja probacijskog ureda i Središnjeg ureda za zatvorski sustav.

U sklopu probacijskih poslova, probacijski službenici obavljaju poslove vezane uz procjenu rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela i rizika od nanošenja ozbiljne štete drugima, procjenu tretmanskih potreba počinitelja. Ovakva procjena temelji se na sveobuhvatnoj analizi kriminogenih potreba i rizičnih čimbenika, a za što se koristi poseban Sustav procjene počinitelja (SPP). Primjena SPP-a je jedan od izuzetno važnih poslova, a prilikom popunjavanja SPP-a probacijski službenici upotrebljavaju širok raspon različitih tehnika i metoda rada. Obavljaju razgovore s počiniteljima i njihovim obiteljima, drugim osobama, analiziraju i povezuju različite vrste informacija iz različitih izvora. Procjena se temelji na analizi podataka iz sljedećih područja: kriminalnog ponašanja, obrazovanja, stručne osposobljenosti i zaposlenja, upravljanja financijama i prihodima, stila života i socijalnih veza, zlouporabe droga i alkohola, emocionalnog stanja i prilagodbe, ponašanja i stavova, zdravstvenog stanja, smještaja i drugih podataka koji mogu doprinijeti kvaliteti procjene.

Osim direktnog rada sa osobama uključenim u probaciju probacijski službenici prikupljaju, upisuju, objedinjuju i pohranjuju podatke o osobama uključenim u probaciju. Probacijski službenici unose podatke u Probacijski informacijski sustav (PIS) za sve osobe uključene u probaciju. Upis u PIS obavlja se odmah po primitku pravomoćne i izvršne presude ili rješenja o izrečenoj obvezi ili zahtjeva nadležnog tijela, a najkasnije u roku od 24 sata odnosno prvi sljedeći radni dan. Upis u PIS obavljaju upravni referenti i probacijski službenici svaki u svom djelokrugu rada. Podaci koji se unose u PIS su službena tajna. U PIS se upisuju sljedeći podaci: podaci o osobi, podaci o predmetu, podaci o kaznenim/prekršajnim djelima, podaci o zatvorskoj kazni, podaci o sankciji/sigurnosnoj mjeri/obvezi/posebnoj obvezi, prethodna kažnjavanja, podaci o žrtvi, rokovi, procjena rizika i Pojedinačni program postupanja, kontakti, dokumenti. Probacijski službenici dužni su redovito i ažurno voditi dokumentaciju i službene zabilješke koje su sastavni dio PIS-a.

U svom radu probacijski službenici kontaktiraju s nadležnim tijelima na čiji zahtjev izvršavaju probacijske poslove tj. s državnim odvjetništvom, sudom, sucem izvršenja i kaznionicama i zatvorima. Većinu predmeta probacijska služba izvršava temeljem pravomoćnih i izvršnih odluka sudova, od izuzetne je važnosti suradnja s njima. Probacijski službenici surađuju sa sucem izvršenja nadležnim prema mjestu prebivališta i prvostupanjskim sudovima. Sukladno zakonskim propisima sudovima se dostavljaju pojedinačni programi postupanja, izvješća na zahtjev, izvješća o neizvršavanju i zaključna izvješća, te druga relevantna dokumentaciju. U postupku preispitivanja izrečene kaznenopravne sankcije, na zakazana ročišta pozivaju se i probacijski službenici koji pred prisutnim osuđenikom iznose svoje iskaze. Navedeno može u nekim situacijama biti rizično, ali je važno da probacijski službenik potkrepljuje svoj iskaz i izvješće provjerenim činjenicama.

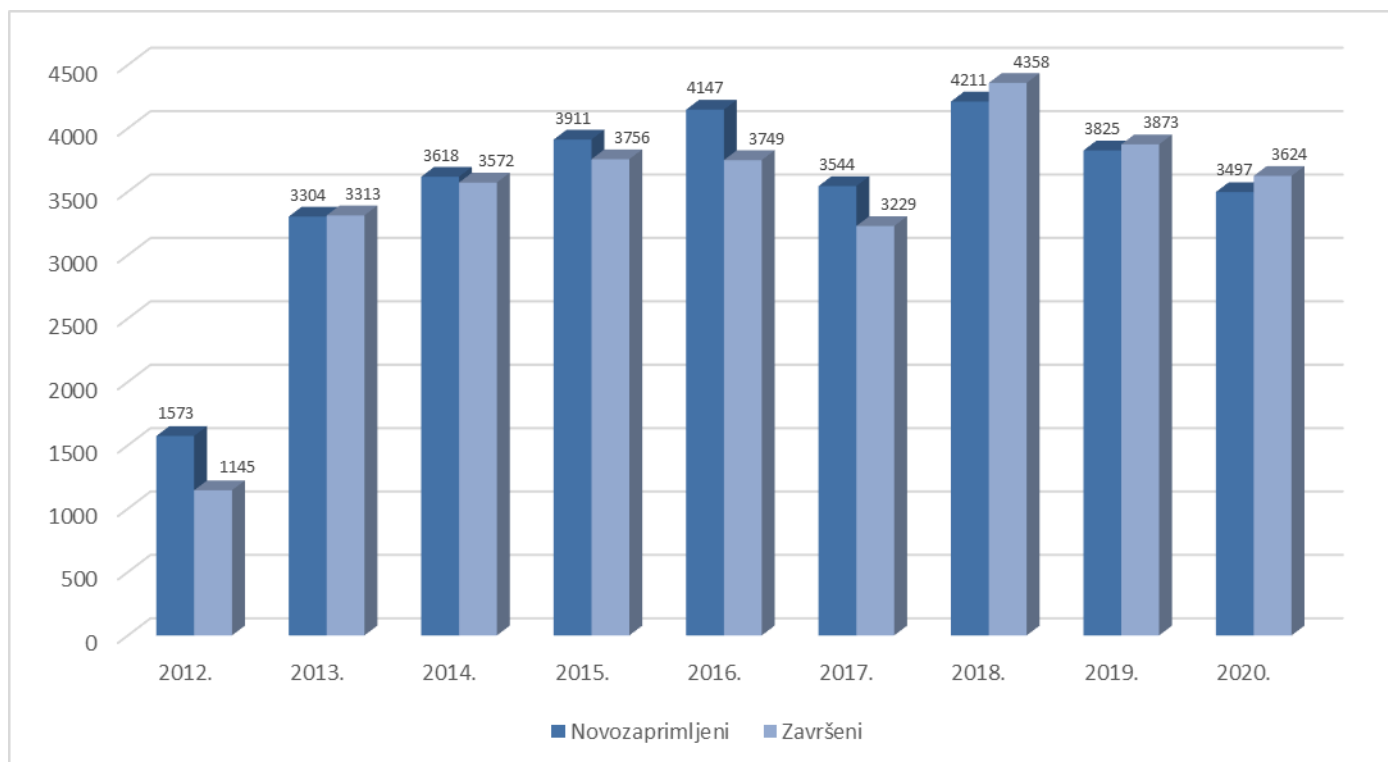
Podaci uneseni u PIS službena su tajna, te probacijski službenik, u svom radu, treba paziti na tajnost podataka o osuđeniku. Radi vlastite sigurnosti i sigurnosti drugih osoba, probacijski službenik treba voditi računa o informacijama koje daje osuđeniku. Važno je da se probacijski službenik na sudu ili u drugim institucijama identificira pomoću službene iskaznice, da kao adresu za komunikaciju daje adresu probacijskog ureda iz kojeg dolazi, a ne svoje osobne podatke niti svoju adresu stanovanja, a u slučaju drugačijeg zahtjeva suda, da o tome obavijesti Središnji ured za zatvorski sustav.

STATISTIKA

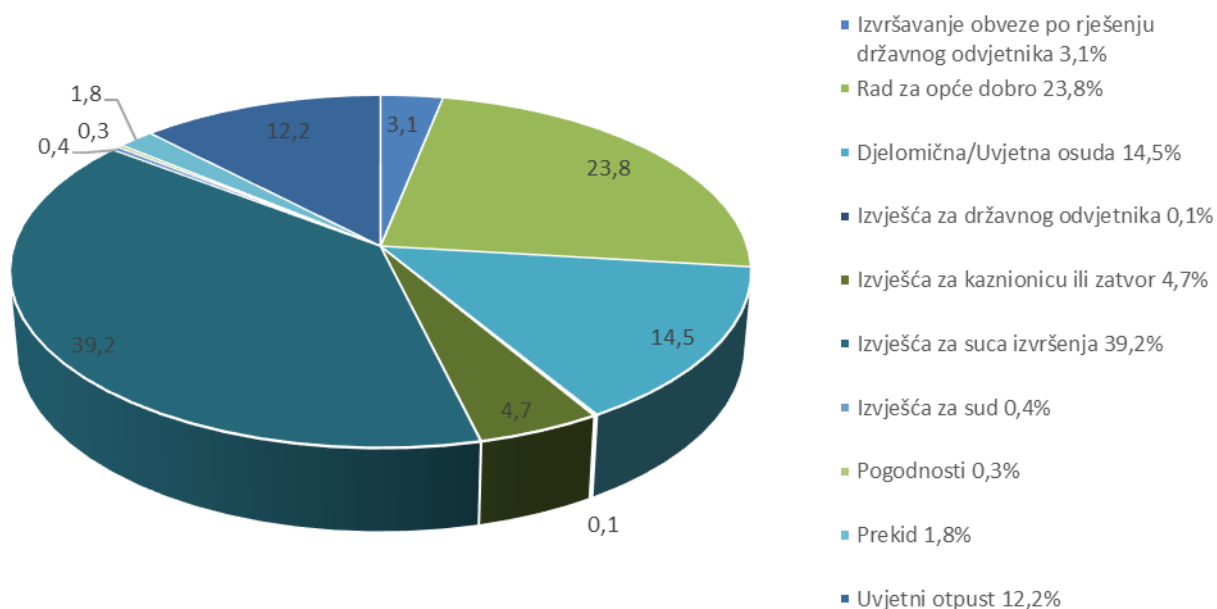
Jedan od ključnih alata u radu svakog probacijskog službenika je probacijski informacijski sustav koji je osmišljen i implementiran u okviru uspostave profesionalne probacijske službe. Informacijski sustav se redovito razvija i nadograđuje sukladno potrebama administracijskih procesa, zakonskih izmjena te praktičkih potreba, a uz to omogućuje praćenje stanja svakog pojedinog predmeta i svih osoba uključenih u probaciju u realnom vremenu. Probacijska služba pomoću istog sustava generira statističke pokazatelje i statistike što omogućuje točan prikaz aktualnog stanja te služi za usmjeravanje procesa rada službe te ukazuje na potrebe za njen daljnji razvoj.

Od početka rada probacijskih ureda, služba je 2013., u odnosu na 2012., zabilježila dvostruki porast zaprimljenih predmeta. Od početka 2012. do kraja 2020. služba je zaprimila ukupno 31.630 predmeta, od kojih je 30.619 završeno.

Izvršavanje rada za opće dobro nastavlja biti najzastupljeniji probacijski posao, tako se i 2020. od ukupno 3497 broja zaprimljenih predmeta 831 odnosilo na rad za opće dobro. Tijekom iste godine probacijska služba zaprimila je 1370 zahtjeva suca izvršenja za izradu izvješća, 166 zahtjeva za izvješćima od strane kaznionica/zatvora, 426 predmeta koji se odnose na uvjetni otpust te 506 predmeta vezano uz uvjetnu osudu (sa zaštitnim nadzorom i/ili posebnom obvezom i/ili sigurnosnom mjerom).

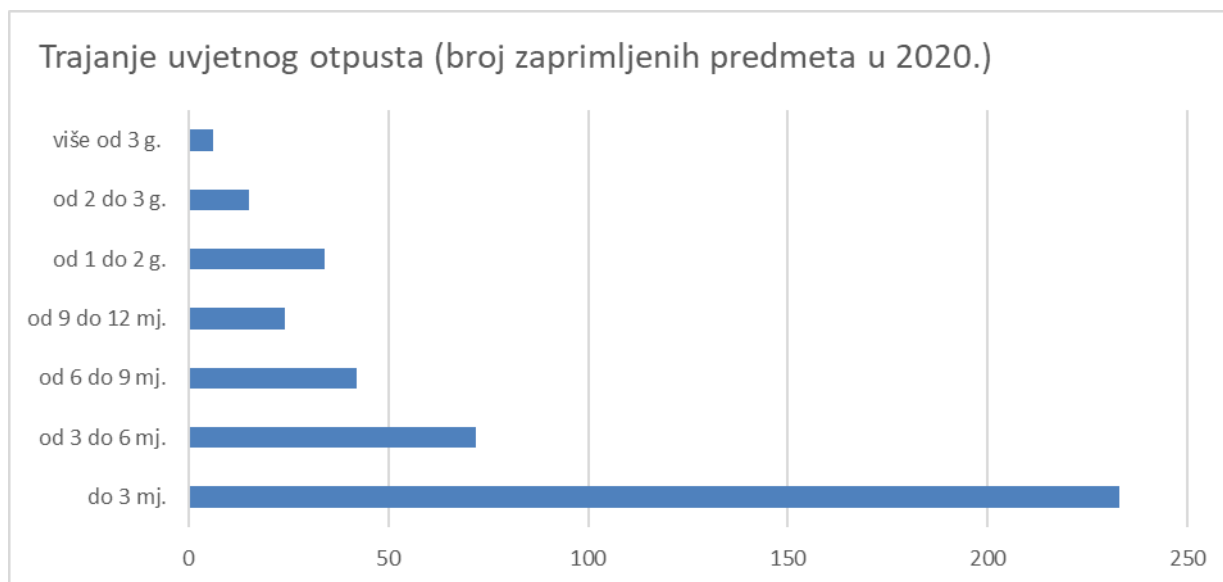

Broj zaprimljenih vrsti predmeta u % (2020.)

Rad za opće dobro se izriče za mnogo vrsti kaznenih djela. Od predmeta rada za opće dobro koji su zaprimljeni 2020. valja istaknuti da su većinom izrečena za kaznena djela protiv imovine (32,5%), za kaznena djela protiv zdravlja ljudi (10,9%) te za kaznena djela protiv javnog reda (9,8%).

Najvećem broju osuđenika (54.7%) izrečen je uvjetni otpust do 3 mjeseci. Uvjetni otpust u trajanju od 3 mjeseci do 1 godine izrečeno je u 32,4% predmeta, dok je njegovo trajanje od 1 do 2 godine izrečeno u 8%, a između 2 i 3 godine u 3,5% predmeta.

Većina osuđenika na uvjetnom otpustu počinili su najčešće kaznena djela protiv imovine (32,5%), zatim kaznena djela protiv života i tijela (12,9%) te kaznena djela protiv zdravlja ljudi (10,6%).

Gotovo 14,5% novo zaprimljenih predmeta tijekom 2020. odnosili su se na uvjetne i djelomične uvjetne osude (uz zaštitni nadzor i/ili sigurnosnom mjerom i/ili posebnom obvezom). U većini predmeta osuđenima su izrečene ove sankcije radi počinjenja kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (53,2%), protiv osobne slobode (25,3%) te protiv imovine (7,5%).

Probacijski poslovi koji su zaprimljeni 2020. odnosili su se i na izradu izvješća na zahtjeve sudaca izvršenja (39,2%), na zahtjeve kaznionica/zatvora (4,8%) te na zahtjeve državnih odvjetnika (0,1%). Predmeti vezano uz izvršavanje obveza po rješenju državnog odvjetnika (3,1%), pogodnosti izlaska iz zatvora (0,3%) i prekidi izvršavanja kazne zatvora (1,8%) te ostali obavljaju se u znatno manjem broju u odnosu na prethodno navedene poslove.

OSOBE UKLJUČENE U PROBACIJU

Probacijski službenici u svom svakodnevnom radu upoznaju i rade s osobama uključenim u probaciju koji dolaze iz različitih društvenih sredina. Od iznimne je važnosti svakoj osobi pristupiti individualno imajući na umu njihove individualne sposobnosti, mogućnosti i okolnosti.

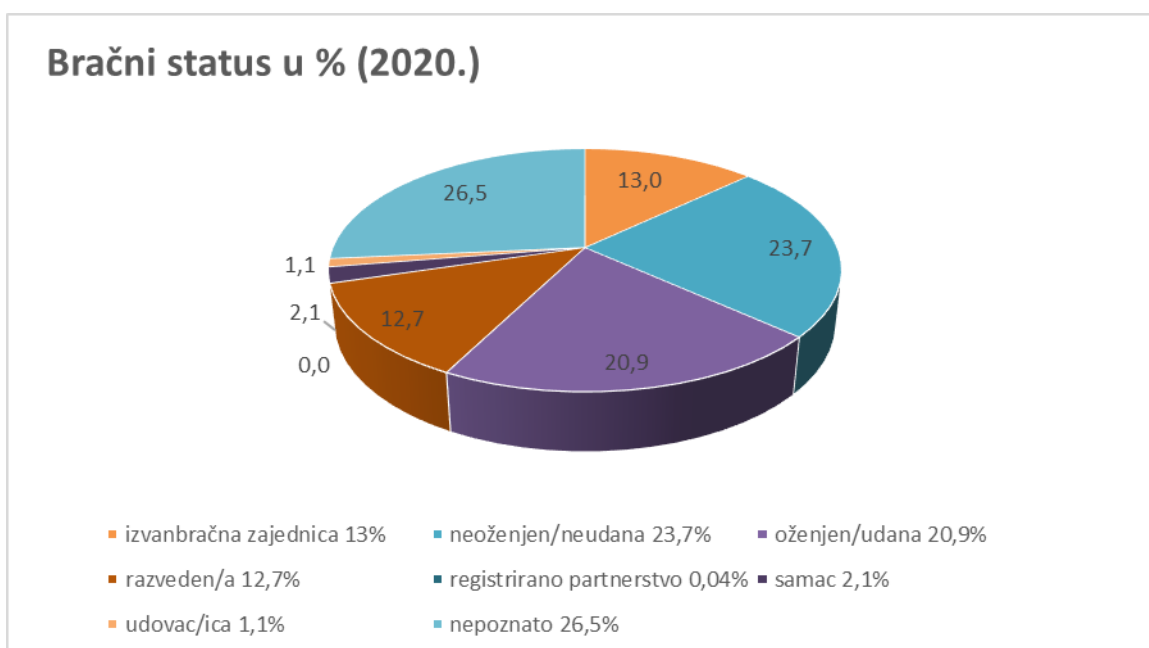

Većina osoba uključenih u probaciju su muškog spola.

Tijekom 2020. najmlađa osoba uključena u probaciju imala je 19, a najstarija 90 godina.

23,7% osoba koje čine probacijsku populaciju su neoženjene ili neudane, osobe u bračnim ili izvanbračnim zajednicama čine oko 34%, dok oko 13% osoba uključenih u probaciju je razvedeno.

Kad je podatak dostupan statistika obuhvaća i stupanj obrazovanja osoba uključenih u probaciju. Tijekom 2020., od ukupno 2826 osoba, 985 osoba imalo je srednju stručnu spremu (34,9%), a njih 792 je imalo nižu stručnu spremu (28%). 4,3 % osoba uključenih u probaciju imalo je višu ili visoku stručnu spremu, dok je za 32,8 % osoba podatak bio nepoznat.

Tijekom 2020. 35,9 % osoba uključenih u probaciju je bilo nezaposleno, dok je 1,1% bilo nezaposleno ali prijavljeno na Zavodu za zapošljavanje. Od ukupne probacijske populacije 6,4% su bili umirovljenici, dok je njih 19,2% bilo u radnom odnosu. Za 37 % osoba uključeno u probaciju podaci su nepoznati.

**Hodogram za uvođenje službenika / namještenika u posao
Zatvorski sustav**

Naziv ustrojstvene jedinice	Datum početka rada
Ime i prezime službenika/ namještenika	Nadređeni službenik
Radno mjesto	Mentor

√		Izvršio - potpis	datum	komentar
	Dolazak			
	Dobrodošlica			
	Odlazak u kadrovsku službu radi kompletiranja osobne dokumentacije koja se vodi o zaposleniku			
	Službena iskaznica/ pribavljanje			
	O organizaciji			
	Upoznavanje s radnim prostorom			
	Ustrojstvo organizacije			
	Upoznavanje s poslovima koji se obavljaju unutar ustrojstvene jedinice			
	Kućni red i Dnevni raspored			
	Planovi za budući razvoj			
	Odredbe i uvjeti zapošljavanja			
	Rješenje o rasporedu na radno mjesto- uručiti			
	Potreba polaganja državnog stručnog ispita, (literatura i web stranice na kojima se može dodatno informirati o svim specifičnostima sustava)			
	Radno vrijeme, pauze, način plaćanja- objasniti			
	Odmor / odsutnost			
	Mjerenje vremena / fleksibilno vrijeme / procedure izvještavanja			
	Period probnog rada			
	Otkazni rok			
	Odredbe u slučaju bolesti i koga obavijestiti			
	Raznolikost i razvoj			
	Politika jednakih mogućnosti			
	Potrebe za izobrazbom i ciljevi			
	Odredbe o izobrazbi			
	Politike daljeg obrazovanja / treninga			
	Procjenjivanje rada / ocjenjivanje			
	Napredovanja			
	Politika / procedure za sprečavanje nasilničkog ponašanja i uznemiravanja			
	Odnosi radnik / poslodavac			
	Zastupanje radnika, uključujući sindikat			
	Komunikacija i konzultacije (istaknuti vlastitu otvorenost i dostupnost za sve nedoumice i pitanja)			
	Procedure sporova (primjedbe i disciplinski postupak)			
	Podnošenje žalbe			
	Pravila organizacije			
	Brošura o uvođenju u posao			
	Etički kodeks			
	Ohrabriti profesionalnu radoznalost			
	Naglasiti važnost tajnosti podataka			

Politika o pušenju			
Opće ponašanje / pravila oblačenja i zaštitna odjeća			
Uputa za rad sa zatvorenici /specifičnosti populacije/ potreba za distanciranjem od zatvorenika i međusobnim oslovljavanjem sa „Vi“			
Razlika prava zatvorenika i pogodnosti koje zatvorenik može ostvariti - objasniti			
Uporaba telefona/ imenik službenika /e-mail / upotreba Interneta			
Restoran / prostorija za pauze			
Toaleti / ormarići			
Sigurnost i zdravlje			
Pravila sigurnosti i upravljanje rizicima u zatvorskom sustavu			
Istaknuti važnost kolegijalnosti i odgovornosti te međuzavisnosti svih službenika zbog „dinamičke sigurnosti“			
Osvijestiti posebne opasnosti na radnom mjestu			
Procedure i pravila zaštite na radu			
Procedure postupanja u izvanrednim situacijama			
Hitni slučajevi / aparati za gašenje požara			
Lokacija izlaza / mjesto okupljanja			
Odredbe o prvoj pomoći / gdje je oprema / tko je obučen za pružanje prve pomoći			
Preventivne i zaštitne mjere			
Upozorenje na posljedice / potrebu za izbjegavanjem suvišnog izlaženja iz okvira svoje uloge spram zatvorenika			
Rizik davanja bilo kakvih obećanja zatvoreniku			
Timski rad/ njegova uloga u timu/ važnost jedinstva u djelovanju prema zatvorenici s ciljem međusobnog osiguranja sigurnosti			
Osobna higijena i zaštita od zaraznih bolesti			
Trudnice i porodilje			
Mehanizmi nošenja sa stresom i alati pomoći			
Pojam „penalne reakcije“- objašnjenje i uputa o nošenju s istom			
Posao			
Predstavljanje mentoru			
Zahtjevi posla			
Upoznavanje s očekivanjima poslodavca te obvezom podnošenja izvještaja tijekom probnog rada			
Dnevni raspored			
Očekivani standardi			
Suradnici			
Nadzor i ocjenjivanje			
Popis pravnih akata potrebnih za rad			
Sukladno rasporedu na radno mjesto, upoznati službenika/ namještenika sa svim pozitivnim pravnim aktima koji su mu potrebni za zakonit rad			
Dokumentacija i evidencije na radu			
Sukladno rasporedu na radno mjesto, upoznati službenika/ namještenika s dokumentacijom koju treba popunjavati te s tehničkom dokumentacijom vezanom za stručni rad.			

Potpis zaposlenog DATUM

Potpis nadređenog DATUM

Potpis mentora DATUM

**Hodogram za uvođenje službenika u posao
Probacijski sustav**

Naziv ustrojstvene jedinice	Datum početka rada
Ime i prezime službenika	Nadređeni službenik.....
Radno mjesto	

		Izvršio - potpis	datum	komentar
√	Dolazak			
	Dobrodošlica			
	Način komunikacije s kadrovskom službom vezano uz kompletiranje osobne dokumentacije koja se vodi o zaposleniku			
	Službena iskaznica/ pribavljanje			
	Kartica/ključ za ulazak u službene prostorije - pribavljanje			
	O organizaciji			
	Upoznavanje s radnim prostorom			
	Organizacija i funkcioniranje probacijskog ureda			
	Upoznavanje s poslovima koji se obavljaju unutar probacijskog ureda			
	Odredbe i uvjeti zapošljavanja			
	Potreba polaganja državnog stručnog ispita, (literatura i web stranice na kojima se može dodatno informirati o svim specifičnostima sustava)			
	Radno vrijeme, pauze,prekovremeni rad, plaća			
	Godišnji odmor, slobodni dani, bolovanje, plaćeni dopust			
	Probni rad			
	Otkazni rok			
	Raznolikost i razvoj			
	Izobrazba i stručno usavršavanje			
	Procjenjivanje rada / ocjenjivanje			
	Politika / procedure za sprečavanje nasilničkog ponašanja i uznemiravanja (etički povjerenik)			
	Odnosi radnik / poslodavac			
	Zastupanje službenika, uključujući sindikat			
	Komunikacija i konzultacije s nadređenim službenikom			
	Pritužbe samog službenika i pritužbe (prekršaji,			

prijestupi) koji se odnose na službenika			
Pravila organizacije			
Brošura o uvođenju u posao			
Etički kodeks			
Važnost tajnosti podataka			
Specifičnosti rad sa osobama uključenim u probaciju			
Komunikacija unutar radne organizacije (kontakti)			
Mjesta za prehranu, toalet, pušenje			
Sigurnost i zdravlje			
Sigurnost probacijskog službenika			
Zaštita na radu, izvanredne situacije			
Rizici davanja osobnih informacija osobi uključenoj u probaciju			
Rizik od zaraznih bolesti			
Posao			
Konkretni poslovi novog službenika			
Probacijski informacijski sustav (baza podataka i upravljanje poslovnim procesima)			
Nadležna tijela i suradnici u obavljanju probacijskih poslova			
Zakonodavni okvir obavljanja probacijskih poslova			
Upućivanje službenika na relevantne pravne propise			
Dokumentacija i evidencije na radu			
Vođenje dokumentacije vezano uz radno mjesto			
Evidencije o radu (rukovodeći službenici)			

Potpis zaposlenog DATUM

Potpis nadređenog DATUM